

NOVI

Izhaja vsako sredo ob 6 zjutraj. — Cena 38 Din za celo leto.
— Za inozemstvo 60 Din. — Posamezna številka 1 Din. —
V insertnem delu vsaka drobna vrstica ali nje prostor 10 Din.

GLASILO J. K. Z.

Spisi in dopisi se pošiljajo Uredništvu »Novega Domoljuba«, naročnina, reklamacije in inserati pa Upravištvu »Novega Domoljuba«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica.

Pucelj zopet centralist.

Stranka samostojnežev in prepeluhovcev je ostala zvesta svojemu programu, ki se kratko glasi: Danes tukaj, jutri tam.

1. Samostojno stranko je ustanovil dr. Žerjav s par sto tisoči kron, ki so jih dobili voditelji samostojnežev. Namen dr. Žerjava je bil, pritegniti slovenskega kmeta v liberalno stranko in ga pridobiti za belgrajski centralizem. Samostojneži so takrat za vabo agitirali z avtonomijo in proti centralizmu ter slovesno izjavljali, da nimajo z Žerjavom nobenih zvez. Volitve so minule, samostojneži so v narodni skupščini strnjeno glasovali za centralizem, pred sodiščem pa se je izkazalo, da so bili njih voditelji plačani s stotisoči iz liberalne blagajne.

2. Pri naslednjih volitvah so samostojneži propadli radi svoje centralistične politike, ki je bila narekovana od dr. Žerjava. Zato so videli, da s centralizmom ne gre, tudi so videli, da je centralizem Slovenijo gospodarsko že spravil na rob propada — zato so se zopet začeli navduševati za avtonomijo in sprejeli celo tozadevne sklepe na svoji glavni skupščini. V tesno zvezo so stopili celo s Prepeluhom, ki je oznanjal kot edinozveličavni nauk republiko in slovensko zvezno državo z največjo samostojnostjo.

3. Radić vrže republiko čez plot, demokracijo in hrvatsko državo in njegova stranka potom vlade izjavlja, da je zadovoljna s centralistično ustavo, da se morajo vsi zakoni centralistične ustave izvesti do zadnje črke in da ni za izpremembo ustave. Radićeva stranka izjavlja, da je za nova bremena, ki jih bodo naložile nove dvanajstine in za vse nasilne in brezverske postavbe (šolski zakon!), ki se bodo sklenile. Radić izjavlja, da je treba odpraviti katoliške vero, hudo zabavlja čez Slovence, ker so katoliški.

In v tem trenutku je začutil g. Pucelj, da je prišel čas, da stopi v Radićev poslanski klub. In bil je sprejet. Pucelj je postal zopet bolj navdušen centralist, kot je bil kdaj prej.

G. Pucelj seveda čuti to neznačajnost, ki jo vedno znova kaže že skozi 6 let. Zato se mora seveda opravičevati in ljudem nametati peska v oči. Pravi: dosegli bomo vsaj drobtine.

Mi pa pravimo: G. Pucelj in g. Žerjav sta bila vsega skupaj gotovo štiri leta na vladi, pa Slovenci nismo dosegli v teh letih niti drobtin, pač pa smo cele hlebe izgubili. Zakaj kaj pomenijo nazadnje vsi slovenski glasovi v Belgradu? Kaj pomeni kaplja v morju?

Edna, pa prav edina rešitev slovenskega kmeta, delavca, obrtnika in trgovca je: Slovenija naj sama dela svoje postavbe, Slovenija naj sama sebi plačuje davke, v Belgrad pa toliko, kolikor je za skupnost v državi neobhodno potrebno.

To je edina rešitev, pa nobene druge. Šest let, ki smo jih prebili, govori, kriči, vpije, da je tako.

Avtonomija ali pogin!

Druge poti za stranko, ki res pošteno misli ni čuti za ljudstvo, ni in je ne bo.

Zato je SLS prejšnji teden izjavila v narodni skupščini:

»SLS se nikdar ne bo odrekla programu, ki obstoji v tem, da se izpremeni ustava, zahteva samoupravo v Sloveniji na kulturnem, socialnem in gospodarskem polju.«

Isto je moral ugotoviti radikalni voditelj Ljuba Jovanović, ki je povdarjal, da SLS zato ni v vladi, ker že od 1920 dosledno zahteva izpremembo centralistične ustave, od česar v nobenem slučaju ne odstopa, in da je SLS svoj program obvarovala in ga varuje.

Da, g. Pucelj, to je značajnost, ki mora in bo končno priborila nazaj vse slovenske hlebe brez Vaših »drobtin«, ki jih obetate, pa tudi teh nikoli ne bo.

Radić in armada.

Ali se še spominjate, fantje in moške, kako so Radić, Prepeluh, Kelemina in drugi radićevci in prepeluhovci pred volitvami pisali in govorili proti militarizmu in proti vojski. Na Štajerskem je bilo na ta

način veliko mladih volivcev zapeljanih, da so volili Radića.

Radić je na shodih govoril navdušen, da ni treba vojaštva. Mnogo mladeničev je zapeljal, da so radi tega se uprli, niso hoteli priseči ali pa so celo utekli.

In danes? Pavle Radić in dr. Šuprina, sedanja Radićeva ministra, sta 26. in 27. marca v Belgradu javno povedala, da Radićeva stranka hoče, da mora vojaška dolžnost za vse moške trajati celo življenje. Radić je rekel: Vojna dolžnost se naj pri moških neha šele s smrtjo!

V »Politiki« je Štefan Radić zapisal besede, katerim niti verjeti nismo mogli. On naglašja, da se mora naša armada še povečati, da mora naša država (davkoplačevalci!) iz kase še več žrtvovati za armado.

Nova vlada je dne 21. julija predložila narodni skupščini svoj delovni načrt (deklaracijo). V tem načrtu Pašićeva in Radićeva vlada prav nič ne govori o znižanju davkov in drugih bremen, pač pa pravi: »Vlada smatra, da se ne smejo žaliti nikake žrtve za potrebe naše vojaške moči.« To se pravi, da naj davkoplačevalci plačujejo še več za armado. Ko je minister Džurić namesto Pašića prečital ta stavek, so Radićevi poslanci skupno s Pašićevimi navdušeno ploskali in so celo klicali: Živio vojska (armada)!

Prepeluh in Pucelj pa bosta odslej ponujala Radićevo politiko tudi slovenskim mladeničem in možem!

Varčna gospodinja pere samo z milom »Gazela«!

Varno naložite svoj denar v Vzajemni posojilnici v Ljubljani, poleg hotela 'Union'.

Obrestovanje najugodnejše. Posojila proti vknjižbi na posestva, proti poroštvu i. t. d.

NOVICAR

Varčna gospodinja pere samo z milom
»GAZELA«

d Ali smo med hotentoti? Preteklo nedeljo se je vršil na Žalostni gori pri Borovnici cerkveni shod, katerega so se udeležili tudi naši ameriški gostje. Prišlo je zelo mnogo ljudi, posebno takih, ki imajo svoje v Ameriki in katerim je g. Grdina iz Amerike prinesel novice, pisma in denarja iz Amerike. Po sv. maši, katero je daroval ameriški župnik g. Oman, je gosp. Grdina razdelil pisma; potem pa se je hotel ljudem zahvaliti za prijazni sprejem in jim povedati kaj novic iz Amerike. Tedaj pa je pristopil orožniški poveljnik ter mu prepovedal govoriti, češ, da je to politični shod. Med občinstvom je nastalo veliko razburjenje in le mirnemu nastopu gospoda Grdine se je zahvaliti, da ni prišlo do hujšega. Ker je g. Grdina ameriški državljani, se bo seveda pritožil na ameriške oblasti, naši slovenski liberalni belkanci pa bodo za ceno zasuženo blamažo begatejši. Zadnji čas je, da razni Baltiči izginejo s političnega obzorja.

d Za provincijala v slovenski frančiškanski provinciji je bil izvoljen č. g. dr. p. Regalat Čebuli.

d Novi gvardijani v frančiškanskih samostanih so: v Ljubljani P. Angel Mlejnik; v Kamniku P. Bernardin Mlakar; v Mar. Nazaretu P. Ambrozij P. Ambrozij Remic; v Brežicah P. Edvard Ravstehar; v Mariboru P. Gratus Kostanjek; na Brezjah P. Joahim Košenina; v Novem mestu je vikarij P. Modest Novak; pri Sv. Trojici vikarij P. Julij Sušnik, na Viču je prednik P. Arhangel Appej.

d Cene za jedila v ljubljanskih gostilnah so se po dogovoru med mestnim tržnim nadzorstvom in gostilničarji znižale za približno 12 do 25% pri posameznih jedilih.

d Otvoritev nove postaje. Na gorenjski železnici med postajama Št. Vid in Medvode se v nedeljo, 2. avgusta, otvori nova postajica Medno. Otvoritev bo popoldan ob pol štirih, ko prvič obstane osebni vlak na novi postaji.

d Otvoritev nove proge. V nedeljo je začel voziti vlak po novi progi Ogulin-Split-Šibenik. Sedaj imamo vendar enkrat železniško zvezo z Dalmacijo. Treba je le še železnice iz Kočevja do Delnic ali Ogulina — potem bo pot v Dalmacijo naravnost.

d Enakopravnost centralizma. V Parizu študira mnogo jugoslovanskih dijakov, ki dobivajo visoke podpore od države. V petih letih je dobilo te podpore 1020 dijakov iz Srbije ter — 14 iz Hrvatske in Slovenije. Zerjavova »Domovina« pa vedno dokazuje, da smo Slovenci čisto enakopravni s Srbi.

d Občinske volitve v Zagorju ob Savi se bodo vršile 6. septembra.

d Tiskarn v naši državi je 365, od tega 115 je 127 na Hrvatskem in v Sloveniji.

d Svoji k svojim! Ob priliki kamniške orlovske prireditve so razobesili zastave naslednji trgovci in gostilničarji: »Kmetijska zadruga«, trgovina Soteljsek, trgovina z usnjem Trpinc, trgovina Ivanka Grašek, trgovina Smolnikar, trgovina Šinkovec, trgovina Stergar, trgovina Janko Grašek, Orel Ana, trgovina Ivan Zargi, trgovina Maks Zargi, svečarna Marija Stele, trgovina Karel Albrecht. — Gostilničarji pa: Brezalkoholna gostilna, Trpinc, Martin Vrhovnik, restavracija Kenda doma pri pošti in pri Malavru na Grabnu, Mejač, Groga in Rihtar na Grabnu. Dalje so razobesili zastave vsi naši obrtniki in lastniki hiš, v kolikor imajo hiše ob licu spreveda. Našim ljudem iz Kamnika in okolice v ravnanje pri nakupih!

d Velika nesreča z avtomobilom. Prejšnji teden so se peljali menda na čisto novem avtomobilu iz Škofje Loke v Ljubljano trgovec Rudolf Zihertl, trgovec Rafael Thaler s hčerko Rafaelo, lekarnar Oton Burdich in šofer Al. Dornik, vsi iz Škofje Loke. Šofiral je Zihertl. Na križišču cest pri Jeproci, kjer se je že pripetilo par avtomobilskih nesreč in kjer vsi šoferji poznajo cesto kot zelo nevarno, se je avtomobil iz doslej še popolnoma nepojasnjenega vzroka nenadoma prevrnil. Zelo nevarno sta bila ranjena Rudolf Zihertl, ki

je vsled poškodb v bolnišnici umrl, in šofer Dornik. Industrijec Zan Pollak, ki se je slučajno pripeljal mimo, je vzel ranjenca s seboj v Ljubljano.

d Nesrečna smrt. Dne 20. julija zvečer je godovala v Kropi družba pevcev pri D. S. 55letni fant Mihael Eržen je pri odhodu padel po stopnicah tako nesrečno, da si je zlomil tilnik in bil na mestu mrtev. Mihael Eržen je bil naš najboljši tenorist, bil je veselega in mirnega značaja na sv. Petra in Pavla dan se je udeležil duhovnih vaj za mladeniče.

d Nesreča pri proslavi. 19. t. m. so obhajali v Belgradu 50letnico nevesinjskega upora, ki ga je proti turškemu tlačitelstvu v Bosni in Hercegovini organiziral in vodil po gorah Peter Mrkonjić, poznejši jugoslovanski kralj Peter Veliki Osvoboditelj, oče sedanjega kralja. Pri proslavi 50letnice so priredili v Belgradu beneška noč na Savi. Ob tej priliki, ko so gostje odhajali v mesto, se je podrl v pristanišču neki lesen most in do 50 ljudi je padlo v vodo. Veliko jih je utonilo.

d Nesreča. Iz Iške vasi pri Igu nam poročajo: Pretekli teden, v ponedeljek dne 20. julija, so našli v Podkraju pri To mišljem na cesti mrtvega Anžona Zupca iz naše vasi, h. št. 19. Vsi smo mislili, da je umoril neki 18letni Fr. Klančar iz Kamnika pri Preserju, ki se je tisti nesrečni dan vozil skupaj na istem vozu z Zupcem. In res, ko so zdravniki preiskali mrtvega Zupca, so dognali, da mož ni umrl veled udarca na glavi, marveč da ga je zadela srčna kap in rano na glavi.

To je veselje, taka pena!

Kdor uporablja »GAZELA« milo, ima prijetno delo in je hitro gotov. Laz ne perem nikdar z drugim kakor z »GAZELA« milom.

mož dobil gotovo pri padcu z voza. Mož je bil že nekaj časa bolan na božjasti. Čudno je pač to, da je bil pet let na Ruskem v ujetništvu in je zdrav prišel domov, tu ga je pa smrt zadela na lepi cesti in pri belem dnevu. — Zalujoči družini pa vsled nenadne izgube družinskega očeta izrekamo naše sožalje!

d Roparski napad. V nedeljo, 19. t. m., ponoči sta se skozi podstrešno okno splazila v hišo Jožefa Kristana pri Sv. Roku (št. Vid pri Stični) dva roparja ter s samokresom v roki prisilila Kristančevu, da jima je izročila ves denar (2000 Din). Roparja sta bila maskirana. Zena jima je morala tudi odpreti vrata, da sta šla ven, kjer je stražil še tretji ropar. Hčerka Tina, ki je spala v sosednji sobi, ni ničesar slišala.

d Nesrečna smrt mladega ameriškega Slovence. V Pueblu, Colo., je dne 3. t. m. smrtno ponesrečil 25letni Frank I. Pužel. Na avtomobilu mu je počila pnevmatika, pri čemur se je prevrnil avtomobil preko nasipa in ga pokopal pod seboj. Pokojni Pužel je bil rojen na farmi (ameriška kmetija) v Calahanu pri Pueblu ter je bil tudi sam farmar. Njegov oče ima sedaj svojo farmo v okolici Puebla. Mladi Pužel je bil zelo podjeten in iznajdljiv. Izumel je posebne vrste dežnik ter se je ustanovila delniška družba, ki naj bi v najkrajšem času zgradila tovarno za izdelovanje teh dežnikov. Vrh tega je Pužel izumel tudi novo vrsto avtomobilov.

d Osemletno deklico, ki je padla v deroči Gruberjev kanal v Ljubljani in se je že potapljala, je rešil višji stražnik Josip Jazbec, ki je oblečen skočil v vodo ter deklico potegnil na suho.

d Nad Celjem kraj rada divja nevihta. 20. t. m. je bilo zopet zelo veliko neurje. Treskalo in lilo je za stavo. Treščilo je v kozolec Antona Zolnirja na Lopati. Kozolec je zgorel, škoda pa je 50.000 Din. Strela je udarila tudi v hišo Marije Pilih v Trnovljah, kjer je pobila gospodinjno na tla, da se je onesvestila, nato pa je ubila šipo na oknu in švignila na prosto.

d Nevihta za nevihto. 20. t. m. zvečer je divjala nevihta nad hrvaškim Zagorjem. Bil je tak vihar, da je ruval drevesa, brzogajne drogeve in prevračal staje. Koruzno polje je uničeno. V vas Oroslovje je treščilo. Pogorelo je sedem gospodarjev, od katerih nobeden ni bil zavarovan (!).

d Strela je udarila v gospodarsko poslopje trgovca Leopolda Vebra v Železnikih. Poslopje je do tal pogorelo.

d Strašen naliv je dne 24. t. m. obiskal Šmartno ob Paki. Na njive je naneslo polno gramoza, ceste so razrušene in železniški tir na treh mestih pretrgan.

d Otroke kradejo. Tekom zadnjih mesecev je v Belgradu na nepojasnen način izginilo veliko število otrok od 13. do 16. leta obojega spola. Celo iz doma za vzgojo mladoletnih je zmanjkalo več otrok, ne da bi mogli dognati za njimi kako sled. Sumili so na trgovino z belimi sužnji in pazili na Skoplje, Bitolj in Carigrad, toda doslej niso mogli ničesar dognati.

d Cigani ukradli otroka. Ciganska rodbina, znana pod imenom Bergari, je

ukradla v Haskovem kmetu Milovanoviču izredno lepo triletno hčerko Verko. Starši so obljubili rešitelju veliko nagrado, toda dosedaj niso našli o ciganih te družine še nobene sledi. Sumijo, da je odpeljala ta družba v obmejnih vaseh še več deklic in pobegnila preko državne meje.

d Ustrelil se je v Krški vasi vodja orožniške postaje Ivan Zavac. Prejšnji večer so mu v gostilni med prepirami pobrali orožje, kar ga je tako skrbelo, da je šel v smrt.

d Zastrupila se je v Rogaški Slatini srbska učiteljica Ninkovičeva iz Zemuna. Našli so jo mrtvo.

d Kako je z loterijo v Sent Vidu pri Stični? Vedno bolj se množe taka in podobna vprašanja, katera dobiva gradbeni odbor »Katoliškega doma« iz cele dežele, še celo iz Hrvaške so prišle prošnje, da odbor tudi bratom Hrvatom pošlje srečke. Vse kaže, da je povsod, ne samo v domači župniji, veliko zanimanje za našo loterijo, ki bo še veliko več ljudi osrečila kot ona v Sent Vidu nad Ljubljano. Saj tudi ni čudno! Gospodari že komaj čakajo, da pride 8. september, ko bo odbor na slovesen način izročil za 20 K postavljeno, lakrega in močnega kupa v vrednosti 20.000 K, ali pa še bolj potrebnemu izvrstno krmo-mlekario v isti vrednosti. Fantje se že v duhu vozijo proti Ljubljani in Zagrebu na prvovrstnem in brezhibnem kolesu v vrednosti 10.000 K, na katerem bodo lahko tekmovali z vsakim avtomobilom. Dekleta že povprašujejo šivilje, ako jih v jeseni sprejmejo v svojo šolo, da se pri njih izučijo modnega šivanja na najbolj modernem šivalnem stroju. Revne gospodinjke, ki v jeseni ne bodo mogle kupiti masti, že ogledujejo prašiča-masnjaka, ki je že zdaj vreden več kot 4000 K. Uradniki se vesele nove obleke iz finega in modnega blaga v isti vrednosti. Obrtniki in rokodelci ne bodo več popravljali potnega orodja, ker vedo, da bodo 8. septembra dobili v Sent Vidu v Katol. domu samo za 20 K novega. Delavci in revni dijaki se že tudi vesele elegantnih klobukov, trpežnega perila vseh vrst, dežnikov, novih ševljev, nepremakljivih podplatov itd. — Vsem pa lideže gradbeni odbor: Kupujte hitro, naročite nove pri imenovanem odboru, poverjeniki ne odlašajte na zadnje dneve, da ne zapravite sreče tistim, ki jih po vašem posredovanju doleteti prav gotovo 8. septembra ob dviganje sreče naše loterije!

d Za III. gorenjski orlovski tabor v Radovljici dne 9. avgusta 1925 se je prijavilo že veliko število gorenjskih narodnih noš, ki bodo nastopile v sprevodu. Pripravljajo se posebne skupine iz Bohinja, Gorij, Bleda, Dovij, Mojstrane, iz škofjeloške okolice in drugih krajev. Iz tega posnemamo, da toliko tako pestrih in krasnih narodnih noš že dolgo nismo videli, kakor ji bomo 9. avgusta v Radovljici. Da bo ta največja letošnja gorenjska orlovska prireditel čim slikovitejša in veličastnejša, vabimo tudi ostale kraje in prijatelje, da se čimpreje odločijo in se s posebnimi skupinami udeležijo III. gorenjskega orlovskega tabora. Vsaka župnija, vsaka občina naj postavi lastno skupino. Zato 9. avgusta vsi v Radovljico na III. gorenjski orlovski tabor!

MED BRATI IN SESTRAMI.

Goriški občinski svet razpuščen. Ker so fašistovski občinski odborniki odstopili, je sedaj videmski prefekt razpustil goriški občinski svet. Za komisarja je imenovan fašist Bombig.

Slovensko sirotišče v Gorici. V lanskem šolskem letu je bilo v slovenskem sirotišču v Gorici 62 gojencev in gojenk. Vsi so dovršili šolsko leto s še precej dobrim uspehom.

Občni zbor goriške Zadrugne zveze. Dne 9. t. m. se je vršil občni zbor goriške

POLITIČNI ZAPISKI

p V narodni skupščini je nova RR vlada podala svoj proglas kot načrt za bodoče delo. Zlasti povdarja, da bo treba stroške za armado še povišati in da bo centralizem izpeljan do konca. Izjava je bila tako centralistična, da se še nobena vlada ni upala tako odkrito pokazati svojega centralističnega kopita. Vidi se, da radikali naravnost s hudobnim veseljem mučijo radičevce, da morajo ploskati temu, kar so šest let preklinjali. O vladnem proglasu se je razvila debata, v kateri so naši poslanci povedali, da bo sporazum med Srbi, Hrvati in Slovenci šele takrat dosežen, kadar bodo vsi dobili gospodarsko in kulturno samostojnost, kar se ne more zgoditi brez spremembe ustave. Zato SLS od tega ne odstopa. Ljuba Davidović je fino bičal neznačajnost in izdajalstvo radičevcev ter povedal za zgled, kako je bil svoj čas pokojni Protič obsojen na 20 let težke ječe, pa so mu ponudili pomilostitev, če prosi zanjo. Toda ni hotel prositi, ker se ni maral prodajati. Radič stvar drugače razume. Davidović povdarja, da to ni noben sporazum med Srbi in Hrvati, temveč samo politično koristilstvo. Govoril je tudi Pucelj, ki je silno poniževal slovensko ljudstvo ter se dobričkal vladi. Izjavil je, da bo s ponosom glasoval za novo vlado, njene dvanajstine in torej tudi za nova vojaška bremena. Govoril je tudi Ljuba Jovanović, radikalni voditelj, kateremu je očitno neprijetno v družini neznačajnih radičevcev in je posebno povdarjal, kako radi bi radikali v vladi videli SLS. »Toda ta ne odstopa od svojega programa, je rekel, in prav ima.« Očividno imajo radikali velik respekt pred značajnostjo in doslednostjo poslancev Slov. ljudske stranke. Končno je poslanec Sušnik v imenu Slovencev podal naslednjo izjavo:

»Ker je vlada, ki se nam je predstavila z izjavo, to izjavo sestavila na nemo-ralen način, da se je pod izmišljenimi dejstvi zaprla celo vodstvo Radičeve stranke in izsilila odpoved celega narodnega programa Radičeve stranke, ker dalje nova vlada po izjemi osvobojenemu voditelju Stjepanu Radiću brez ugovora razglasa, da hoče v par letih Hrvate in katoličane odtrgati od Rima in spojit s srbsko pravoslavno cerkvijo, ker vladna izjava in izdajstvo Radičeve stranke utrjuje centralistično ustavo, ki jamči Srbom vso nadvlado, Slovincem in Hrvatom pa onemogočuje kulturni, politični in gospodarski razvoj, ker se je na ta način po krivdi

Zadrugne zveze. Zastopanih je bilo 57 članic. Zveza se zelo lepo razvija in je imela nad 70 milijonov lir prometa.

I^a Amerika

se imenuje fina rujava kotenina, izdelana iz najboljšega ameriškega bombaža. — Po trikratnem pranju postane snežno bela. V zalogi pri A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mostal trg 10.

hrvatske stranke notranja ureditev države jopet odložila, ker v izjavi ni niti govora o tem, kako se bo neznosno socialno stanje vseh stanov izboljšalo, ker nova vlada niti po sestavi — v njej ni niti enega Slovence — ne daje nobenih jamstev, da se bo ozirala na upravičene zahteve slovenskega naroda, zato predlagam: Vladi se izreka popolno nezaupanje.

p Ni prijateljstva. Stefan Radić je iz ječe takoj odšel na Bled h kralju, da se mu zahvali za pomilostitev, potem pa je šel v Belgrad, da se zahvali tudi g. Pašiću. G. Pašić pa se je takoj, kakor je slišal, da ga namerava obiskati Radić, odpeljal iz Beograda. Ta nenadni odhod g. Pašića je Hrvat zelo neprijetno dirnil in se vidi, da Pašić ni baš iz prijaznosti do Radića sestavljal nove vlade.

p Razpadanje Radićeve stranke. Radikalom se bo posrečilo; kakor se vidi, razbiti Radićevo stranko in tako hrvatsko fronto oslabiti. Jasno je, da hrvatski narod, če količkaj drži nase in resno misli z enakopravnostjo Hrvatov v državi, ne more slediti breznačajni in izdajalski politiki Stefana Radića. Zatenkrat so izstopili iz Radićeve stranke štirje poslanci, ki ne odobravajo Radićeve politike in so za svoj izstop iz stranke tudi dobili od svojih volivcev zaupnico.

p Radić vedno pomagal centralistom. Naši kmetski in delavski možje so imeli prav, ko so vedno naglašali, da Pašić in Radić igrata pod enim klobukom. Tudi mi smo vedno poudarjali, da je Radić ena glavnih ovir, da se ne vrže centralizem. Davidović in Korošec sta vse poskusila, da Radića spravita na pravo pot, a mož je ostal sebi zvest. Po volitvah leta 1920. je Radić imel 50 poslancev. Slo je tedaj za to, kako bo urejena naša država. Pašić, Zerjav in Pucelj so hoteli, naj bo Jugoslavija centralistično urejena. To se pravi: ves naš denar se mora stekati v Belgrad, vsi zakoni se morajo sklepali samo v Belgradu. Sloveniji in Hrvatski se odvzame pravica samoodločbe. Pašić je s pomočjo samostojnežev in Zerjavovih poslancev imel samo 13 glasov večine. Če bi bil tedaj prišel Radić s svojimi 50 poslanci našim v Belgradu na pomoč, bi Pašić nikdar ne zmagal s svojo velesrbsko ustavo. Že tedaj je Radić na tistem pomagal Pašiću! Ko je lansko leto na splošno željo prišla na krmilo Davidović-Koroščeva vlada, je Radić samo radi lepšega par mesecev držal z nami, o nato je začel na skrivnem metati naši vladi polena pod noge. Psoval je kralja, grdil kraljico in uganjal take nerodnosti, da je ravno radi Radićevih nesilnih in nepremišljenih govorov in činov nato visoka gospoda našo vladu vrgla. Te dni je Radić javno povedal in pisal, da je on namenoma na tistem pomagal Pašiću strmoglaviti našo vladu. Se sramuje se ne, da to javno govori in se hvali, da je pomagal Pašiću. Torej zopet dokaz, da je Radić igral z Miklavžem Pašićem pod enim klobukom. Ko sta si Pašić in Radić podala roke in sestavila skupno vladu, sta oba čisto pozabila na težave ubogega ljudstva. Nas Slovence bodo naprej odirali, davke bodo naprej neusmiljeno izterjevali. Naši vojaki bodo še dalje morali služiti v

malarični Makedoniji; korupcija se bo bujno razvijala. Mirno lahko trdimo.

p Politični berači. G. Pucelj se očitno sramuje svoje neznačajnosti, ki bo kmalu prišla v pregovor kot aprilsko vreme. Zato je napisal v Kmetški list članek, v katerem ugotavlja, da smo Slovenci politični berači in da se moramo zato zadovoljiti z drobtinami (ki jih seveda tudi ne dobimo). Potem pravi, da je slovenskega političnega beraštva kriv »klerikalizem«. G. Pucelj dobro ve, kakšno je bilo naše politično »beraštvo«, ko se je pod »klerikalnim« deželnim odborom toliko gospodarsko naredilo v par letih, kot se pod centralizmom ne bo sto let. Takrat smo imeli vsaj neke vrste avtonomijo. To avtonomijo pa nam je napravil gospod Pucelj, ki je glasoval za centralistično ustavo, s tem pokopal vso slovensko samostojnost ter nas postavil v položaj političnih beračev. Če je g. Pucelj zadovoljen, da slovenski kmet samo in vedno berači za drobtine, ki jih kljub temu ne dobi, dočim mora milijarde plačevati, mu mi povemo, da nismo. Če plačujemo in sicer mnogo več kot drugi, hočemo tudi odločevati vsaj toliko kot drugi, ne pa moledovati za drobtine. Kdor pa se zadovoljuje z drobtinami, hleba ne bo nikdar dobil.

NAZNANILA

n Sreča te lovil. Za en sam dinar lahko dobiš jagnje ali purana, usnje ali obleko na srečolovu pri orlovski telovadbi v nedeljo, 2. avgusta, popoldne v Šmarji. Ostalih raznovrstnih dobikov, med katerimi je več piščancev in zajcev, bo okrog 200.

n Orlovski odsek. Verd priredi v nedeljo, dne 2. avgusta točno ob pol 4 popoldne v dolini »Matjaževca« odsekovo letno prireditev. Takoj po izteku sporedu odseka Verd se vrši na istem mestu statetna tekma med orlovskim odsekom Stara Vrhnika in orlovskim odsekom Verd. Ker razpolagata oba odseka s precej dobrimi močmi, obeta biti ta tekma zelo napeta. — Prijatelji, posebno lauski gostje, naznanjamo Vam, da se grad Kralja Matjaža pridno čisti in vsestransko pripravlja, da sprejme svoje goste kar mogoče dostojno in solidno postreže. Ves čas sodelujejo godbeniki glasbenega konservatorija iz Ljubljane.

n Orlovski odsek v Hrušici obhaja dne 9. avgusta petnajstletnico svojega obstoja, po sledečem sporedu: Popoldne sv. maša v Bizoviku. Popoldne ob 2 sprejem došlih gostov pri kamnoseku I. Irta v Štepanji vasi. Nato sprevid do telovadišča k Domu v Hrušici. Ob 4 popoldne bo poleg zanimivih telovadnih točk prosta zabava, srečlov, šaljiva pošta, cvetlična tekma itd. Pri prireditvi svira godba železničarjev. Za okreplila dobro preskrbljeno. — Vetopnina 7 Din, za otroke pod 14 let 3 Din. — Prijatelje orlovstva in lepe zabave najljubšeje valimo. — V slučaju slabega vremena se bo prireditev vršila v notranjih prostorih Našega doma. — Bog živit!

n V nedeljo 2. avgusta bo sestanek Podružnice P. Z. za logaški okraj na Križni gori nad Ložem. Prosim vse tovariše, da se sestanka zanesljivo udeležijo, ker bomo med drugim sklepali tudi o prireditvi. Zborovanje bo po sv. maši. — Podpredsednik.

n Dijaški dnevi v Stični od 9. do 13. avgusta. Začetek predavanj bo v nedeljo 9. avgusta popoldne po prihodu vlakov. Obsegala bodo troje vrste vprašanj: versko poglobljenje, socialnost in kat. politika, ki jih bodo obravnavali najboljši naši prijatelji in mi sami v razgovorih. Vmes bodo naši ljubimci gostitelji o. o. cistercijanci razlagali liturgijo, katere se bomo udeleževali. — Dnevni stroški so

PO SVETU

Italijanski fašisti zopet divjajo. Fašisti so pretekle dni zopet izvršili celo vrsto nasilij. V Parmi so vdrl v tiskarno, kjer si tiska »Piccolo« in so razbili vse stroje in pohištvo, poslopje pa zažgali. Nato so vdrl v pisarno poslanca Michelija in so razbili pisarno odvetniku Grassiju in bivšemu socialističnemu poslancu Albertelliju. Varnostni organi niso nikjer nastopili proti fašistom in niso nobenega aretirali.

Ženska volivna pravica v Belgiji. V Belgiji se bje med katoliško stranko na eni strani in liberalno ter socialistično na drugi strani hud boj za žensko volivno pravico. Dočim se katoličani z vsemi silami bore za to, da se tudi ženskam dovoli volivna pravica, kakor jo že ima večina evropskih držav, se socialisti in zlasti liberalci na vse kriplje trudijo, da bi to preprečili. Ti se namreč silno boje glasov belgijskega ženstva, ki je po večini verno. Ko je pred nekaj leti pri nas naša stranka zahtevala žensko volivno pravico, so tudi liberalci takoj zakričali in nato skupno s samostojneži v Belgradu res dosegli, da se je vprašanje ženske volivne pravice odložilo. Res, liberalci so povsod enaki nazadnjaki!

Italijani prepovedali nemška krajevna imena. Na Tirolskem so Italijani v čisto nemških krajih prepovedali rabo nemških krajevnih imen. Uporabljati se morajo samo italijanske spakedranke.

Pogodba med našo državo in Italijo. Dne 21. julija t. l. so zastopniki naše in italijanske vlade v laškem mestu Nettunu podpisali pogodbo, v kateri sta si obe državi dogovorili nekatere olajšave v medsebojnih odnosih. Važne so zlasti določbe, ki urejajo železniški in trgovski promet preko Reke. V tej pogodbi so urejene tudi pravice jugoslovanske manjšine na Reki. Jugoslovani, ki so že pred letom 1910. imeli domovinstvo na Reki, se smejo v vsem javnem življenju posluževati svojega jezika. Ustanavljati smejo tudi svoje šole, dobrodelna in kulturna društva. Učne knjige morajo biti na teh šolah iste, kakor se rabijo v Jugoslaviji. Italijanska vlada pa si pridrži nadzorstvo. Vprašanje je le, če ne bodo fašisti zopet preprečili izpolnjevanja te pogodbe.

(Dalje glej na naslednji strani spodaj.)

preračunjeni dnevno na 12 Din, vendar bomo po možnosti vpoštevali premoženjske razmere udeležencev. — Natančnejši spored govorov in dnevi red, v kolikor to še ni znano, bo dobil vsak v roke še pred začetkom v Stični. — Iz Stične odpotujemo skupno v Kamnik, kamor naj se pridruži tudi tisti, ki se ne more udeležiti stičenskih dni!

Akademsko zveza.

n Konj, takozvani rošimel je dne 21. t. m. posestniku Francu Mavriču iz Nove Štite pri Gor. gradu izginil s pašnika, ali je bil ukraden, oziroma se je nekam zatekel. Konj je širok, bolj nizke postave z belo liso sredi čela, 4 leta star. — Ker je lastnik konja s to izgubo običajno prizadet, se naproša tem potom vsak, ki bi kaj o tem zvedel, da sporoči to lastniku proti primerni nagradi. Pred nakupom se svari.

n Am. Ot. P.: Oglasite se na postaji na Planet,

SIROM · DOMOVINE

ZDINJA VAS, 2. ST. PETER PRI N. MESTU.

(Razno.)

Od nas še ni bilo menda nikdar dopisa v »Domoljub«, dasi ga ima skoro vsaka družina v selu in ga zelo radi prebiramo. Sma pač doma daleč med dolenskim vinskimi goricami... Toda prvo nedeljo julija je doživljala naša soseska spomina vreden dan in se hočemo pokazati svetu. Popoldne smo prisostvovali redki cerkveni slavnosti na bližnji Trski gori, namreč blagoslovitvi novih zvonov. Skrivnostno veselo razpoloženje so vzbujali v naših srcih ganljivi obredi, slovesna služba božja in velika udeležba ljudstva tudi iz boljših stanov. Naj bi mili glasovi zvonov vneli zlasti nas sosede okoličane k pravemu češenju nebeske Gospelje — Popoldne so nas dvignili Oriji od fare, ki so prikoralili k nam na izlet in imeli pri Kotarju javen nastop. Govori, deklamacije, telovadba ob spremljanju godbe, prosta zabava z bogatim ribolovom, vse to je bilo za naše gorsko ljudstvo dogodek, ki ga ne pozabimo nikdar. Brez dvoma bo orlovska misel dobila vnaprej poživljajih pristašev tudi med našo mladino. — Proti večeru smo zvedeli, da je Blažičeva hiša »na našem Kamenvrhu« ta dan zopet tudi letos — zdaj že četrti pot — odnesla prvo diplomu na konjski dirki v St. Jerneju. — Bog živi!

LEŠE.

Na praznik slovanskih bratov sv. Cirila in Metoda sta bili v Trzinu poročeni tukajšnji rojakini, sestre g. profesorja Milača, Franciška in Marija. Obilo sreče in blagoslova!

FARA PRI KOSTELU.

(Krošnjariji in zdravnik.)

Vsled odloka ministrstva za trgovino in obrt morajo biti vsi krošnjariji včlanjeni v Zvezi krošnjarijev krajevine SHS v Zagrebu. Brez potrdila o pristopu k tej Zvezi se prošnja za krošnjarsko dovoljenje ne sme izdati. Vse druge krajevne organizacije krošnjarijev poslane v tem oziru brez pomena. — Pri nas imamo svoje lastno zdravstveno okrožje za občine Trava, Draga, Oslinica, Fara, Banja-luka. Imamo tudi izvoljeni okrožni zdravstveni odbor. Nimamo pa že dalj časa svojega okrožnega zdravnika. Če kdo zbolí in rabi zdravnika, se mora zateči v 17 kilometrov oddaljene Delnice ali pa v 26 km oddaljeno Kočevje, kar je združeno z velikimi stroški in zamudo časa. Revnejši pa si v teh okoliščinah zdravnika niti privoščiti ne morejo. Mogoče bi bilo le v korist ljudstva, če bi se dotični odborniki zdravstvenega okrožja že enkrat zbudili iz svojega spanja pripravečnega, se sestali enkrat k sebi, napravili potreben proračun ter izposlovali razpis službe okrožnega zdravnika. Izdatek za zdravnika pač ne bi bil v škodo temveč v korist celotni okrožju. Revnejšim pa bi bilo omogočeno, da pridejo v slučaj potrebe tudi do zdravnika.

Rusko-japonska tajna pogodba glede Kitajske. Poroča se, da so Rusi in Japonci sklenili tajno pogodbo, v kateri so se dogovorili, da bodo skušali izriniti Angleže in druge tujce iz Kitajske, tako da bi jo potem sami lažje izkoriščali. Na videz se pa Japonci delajo silno ogorčene vsled krutega preganjanja tujcev na Kitajskem.

Mednarodna ženska zveza za mir in svobodo. Pretekli dni je zborovala v Inmostu mednarodna ženska zveza. Sklenila je resolucija, v kateri poziva vse narode, ki so udeleženi na zmedah na Kitajskem, naj poskrbe, da se vsi spori na Kitajskem rešijo brez prelivanja krvi na temelju pravičnosti in samoodločbe kitajskega naroda.

ZUZEMBERK.

Nedeljsko »Jutro« se uprav neumestno zaletava v prekrasno uspešo orlovske priteditve v Zužemberku seveda iz gole zavisti, da si naši nasprotniki niti v sanjah ne morejo privoščiti vsaj približno enakega slavlja. Med drugim se obregne tudi ob predsednika tabora gosp. župana Kastelca, ki je tako po splošnem priznanju zares vzorno vodil. Če naše sokole in orjunaše žalosti, da je gospod župan sledil besedam in tudi v dejanju pokazal, da je res katoliški mož, mi to razumemo in nas veseli. Kar se pa tiče časti, tu prvič ni šlo za čast, drugič je gosp. župan fungiral samo kot predsednik orlovskega tabora, ki se je točno ob »Ave Marija« brez najmanjšega škandala najlepše zaključil in ne kot kolovodja tiste mešane gručice pred gostilno Susteršič, pri kateri sokolovi in orjunašev pred vsem ni manjkalo, tretjič je pa z znani dopisnik »Jutrac«, žigar imena nočemo omenjati, ker bi mu s tem izkazali preveliko časti; lahko prepričani, da on ne bo nikoli doživel časti, da bi predsedoval tako lepemu taboru, kot je bil tabor Orijev v Zužemberku. Končno; če hočejo zvedeti nasprotniki, kako velika moralna razlika je v splošnem med Zužemberškim Sokolom in Orlom, naj se mladi gospodje potrudijo in prečitajo nepristransko sodbo nezavisnega lista v enem izmed uvođenih člankov lanskega »Preporodca«, radi katerega je vodstvo sokolske organizacije v Ljubljani po tako žalostnem izprijevanju za našega Sokola zahtevalo preklic — seveda resnice preklicati ni bilo mogoče. Za enkrat toliko. Če pa hočete, Vam lahko postrežemo z najpovejšimi dogodki iz zadnjih dni. Mladi gospodje, nikar se ne silite na solnce. Je preveč smira.

MOKRONOG.

(Cerkveni koncert.)

Po delu se navadno cerkveni koncerti ne obnesejo najbolje, ker je premalo glasbeno izobraženih ljudi, ki bi imeli zmisel za lepo pesem, in vendar je mokronoški koncert privlačil mnogo cerkvenih poslušalev. Bilo je pač nekaj novega, in zato so prišli poslušalci od blizu in daleč. — Zbor 38 pevcev, 12 sopranov, 10 altov, 8 tenoristov in pa 8 basov je dovršeno izvajal lepo sestavljen spored. Kot uvodna točka so mogočno zadonele orgle pod mojstrskimi rokami St. Premra in nato zbor z nad vse lepo pesmijo »Povsed Bogac, ki je do vršeno prednašal. Najbolj so mi ugajale »Le spic in »Zvonovic. Zbor si je pod spretnim vodstvom svojega dirigenta potrudil občinstvo zadovoljiti, kar mu je tudi v polni meri uspelo. Lj tintam je bila izgovorjava premalo razločna, ker je pevec sploh težko navaditi na pravilno izgovarjanje. — Kar se tiče posameznih glasov, so soprani zelo lepi, polnodoneči in se z lahkoto gibljeje v višavi; nekoliko slabjeji pa so alti in niso prišli do polne veljave; tenori in basi pa so primerno polnjevali celoten zbor. Kakor rečeno je bil spored srečno izbran, le žal, da se ni izvajal cel prvi del »Vnebovzešja«. Zboru in njega dirigentu moram samo častitati na prireditvi in želeli nadaljne poštvrtovalnosti.

SUHOR.

(Samomor.)

Četrt ure daleč nad domačo vasjo v gozdu Gabrik se je dne 14. t. m. zjutraj na hrastu obesil 19 letni čevljarški pomočnik Anton Anceli, pesestnikov sin iz Gor. Suhorja št. 12. Vzrok smrti je huda jeza, ker je njegova mati svojo hišo prepisala na hčer, ne pa na njega. Vsekako pa tiči v tem tudi slaba vzgoja, ker je mladenič pri svojih mojstrih popolno zanemarjal svoje krščanske dolžnosti. Ker ni imel trdne in žive vere, zato mu ni bilo nič za življenje. Že dva dni pred smrtjo je v neki gostilni pel vprico svojih tovarišev: »Gavge bodo zaškrpale, mene bo pa hudič vzel!« — Grozno! — Na dan smrti je ob pol 3 zjutraj tudi še zažgal hišo svojih sestrí. Sreča, da ga je sestra še v prajem času zapazila, sicer bi bila zgorela cela hiša, tako je pa zgorela samo streha, ker so ljudje prišli hitro na pomoč. — Samomorilec se je odrekel cerkveni pogreb. Tovariši, vidite, kam zapelje človeka brezbožno življenje!

VELIKO MRAŠEVO.

(Zgled potrpečljivosti.)

Dne 14. julija smo pokopali Simončičevo mater. Sumo dva meseca manj kot 15 let je bila na postelji. Nekaj čudovitega je bila njena potrpečljivost. Nikdar je ni nihče slišal godrnjati ali se pritoževati nad boleznijo. Tako potrpečljivo, ko je svoje breme — bolezen — prenašala ona, slepa ne najdeš koga, zlasti ne, če bi bil bolan toliko let kot ona. Pa bodi povedano, da tudi njeni domači, to je sin, hčere, snaha in vnuki niso pokazali nevoljnega obraza. Če si prišel bolnice obiskat, da bi jo tolažil, si ti prejel tolažbo od nje same. Vedno se je čutila srečno in njen obraz je bil vedno veder. V globokem znanju na božje usmiljenost je vlija kornijo za prenašanje težav obiskovalcem, domačim in sebi. Svetila ji vedno luč!

RAVNI PRI SV. DUHU PRI KRŠKEM.

(Razno.)

Imeli smo letošnjo pomlad tri sadjarske tečaje, katerih so se udeležili tudi iz sosednje župnije. Vse to pod vodstvom g. okrajnega ekonoma. — Dne 16. julija smo pa imeli strašno točo. Potolka je skraj tričetrt vseh pridelkov. Prosimo občinsko zastopstvo, da nam izprosi odpis davkov, ali galico po znižani ceni. — Isti dan smo se tudi poslovili od našega dobrega soseda Povheta. Bil je vri postenjak, nikomur ni storil krivice, zato je vse vas pretresla njegova smrt. Pogreba se je udeležilo vse, pri krasnih pesmih, ki so mu jih zapeli v slovo pa so ljudje rekli: Tone Povhe manjka!

MEDNO NAD LJUBLJANO.

(Nova železniška postaja.)

Srečal sem znanca. »Ti, kje pa je vas Medno?« me je vprašal. »Tam bodo menda otvorili železniško postajališče.« — »Mala, a toliko bolj ljubka vasica je to približno tri četrt ure nad St. Vidom. Na eni strani se ovija okrog nje svetlo zeleni gozd, na drugi jo obliva peneča se Sava, ki nagajivo brani in zapira pot na bližnjo Šmarno goro in v venčane smleške gozdove. Vas stoji tik ob glavni cesti, ki se vije iz slovenske Ljubljane na slovensko Koroško. V Mednu se cesti prav tesno približa železna kača, kot da bi se hotela splaziti po vročem cestnem prahu pod sivi Triglav. Vse to napravi vasi prav ugoden, skoro romantičen položaj. Vsačini so to kraj kmalu spoznali in že večkrat in večkrat poskušali dobiti zvezo z ostalo našo domovino tudi z železnico. Dosegli so. Dovolila se jim je železniška postaja. Vse je na postaji v nestrpnem pričakanju veselja in svečanega dneva, ko se otvori postajališče, delalo, vozilo, kopalo... V nekaj dneh so trudne in žuljave lmetiske in delavske roke napravile peron. Zidarji in tesarji so zgradili lepo postajališčno stavbo. V kratkem času se je vse pripravilo, da otvoritev v nedeljo, 2. avgusta, ob pol štirih popoldne čim slovesneje poteče. Dasi je vas majhna in v vasi ni bogatašev, vendar so vasačini radovoljno prevzeli težke žrtve nase, zavedajoč se velike pomembnosti postajališča in upajoč na zunanjo podporo. Zato 2. avgusta v Medno, ki ljubite šumeče savske valove in idilično domačo zabavo.«

IG.

(Zopet »Kmetijski list« in poprava kaplanije.)

»Kmet. list« 8. julija piše: »Torej kaplan na pobira stanarino od sob, a občinstvu naj se naprtijo davčna bremena za popravo istih.« Šest občin popravlja eno kaplanijo — to so gotovo strašna davčna bremena! — »Kmetijski list« piše: »Kaplan vpraša: kdo je bil tisti mož, ki je pri seji izjavil: Mi ne bomo popravljali kaplanije«, in da so se pri seji razen klerikalcev izrekli vsi odborniki, da kaplanu ne bomo slikali sob, če bo on pobiral stanarino! — Pri občinski seji 23. novembra l. l. — torej predno sem g. župan povedal, da je kaplanija cerkvena in ne občinska last — je neki samostojnež glede poprave kaplanije rekel: »Mi ne bomo farjem (li) nič popravljali, naj si kar sami popravljajo!« To je ta mož rekel pri seji, predno je bilo sploh kaj rečeno glede stanarine! In čemu vlačí dopisnik na dan neko slikanje sob? V stavku: »Mi ne bomo farjem itd. je jedro vsega prepira glede poprave kaplanije. Mož, ki je to rekel, ne gre nikdar v

cerkev; njemu je farna cerkev in duhovščina ker sploh versko življenje deveta briga. Zato mu ne gre v glavo, čemu stanovanje popravljati duhovnikom, katerih sploh treba ni. Velika večina se pa dobro zaveda, čemu so v fari duhovniki, in jim še na misel ne pride, da ne bi hoteli dati duhovniku, kar mu gre, tudi glede stanovanja. »Mi ne bomo farjem nič popravljali! — kaj takega izreči uradno pri občinski seji zamore le kak liberalce, o katerega dostojnosti si lahko vsakdo napravi pravilno sodbo.« Kmet. list piše o nekem dogovoru med menoj in županstvom, da bo županstvo pobiralo stanarino. — Takega dogovora sploh ni bilo in zato mi sploh ni treba nestrnosti moštne besede. »Kmet. list« še pristavlja: »Največji bebec se vam v tem smeje.« Dopisnik »Kmet. list« naj ve, da se bebec sploh preradi smejejo in da je ravno pri bebcih značilno, da ni v njihovih glavah vse v redu. — Dalje piše »Kmet. list« o vnebovpijočih krivicah, ki so se godile ljudem od strani župnišča. Piše tudi, da so samostojni skrbeli za napravo zvonov in kako so hoteli oni tudi preskrbeti poceni zvonikarja za zvonjenje, pa ni šlo! »Ali se ne sčesa s tem mozeg iz ljudstva?« vprašuje »Kmet. list«. Res, kako so meti za cerkev nekateri izanski samostojneži! Župnišče so res grozne hiše, ki ljudem kar mozejo sesajti! — Ker sem v »Domoljubu« povzel dopisnika v »Kmet. listu«, da se tudi dopiše, je sedaj v »Kmet. listu« zapisal to-le modrost: »Toda samostojneži nimamo navade, obešati svoja imena na dopise, ker to ni potrebno.« — Kakšna skromnost in ponižnost! Upam, da me je dopisnik »Kmet. lista« ubogal in si ogledal napis na velikem zvonu na tugu. Tam je zapisano, da je te zvonove vili tovarna Samassa v Ljubljani. Na veliki zvon so pa tudi obešili svoja imena ti-le in samo ti-le moze iz odbora za napravo zvonov: »Ivan Senk, predednik; Fr. Toni, podpredsednik; Fr. Mrkun, tajnik; Jov. Hitejc, blagajnik; Fr. Močilnikar, Fr. Kraljič.« Če bi komu od teh šestih mož rekli, da je klerikalec, sem v veliki nevarnosti, da me toži radi razžalčenja časti. In če bi se predzrnil reči, da gotova polovica teh mož, ki so na velikem zvonu, hite ob nedeljah in praznikih v farno cerkev, ko jih kliče isti veliki zvon, padem v še večjo nevarnost, da me radi laži brodiijo dr. dr. Sviglju, svojemu advokatu v Ljubljani. Torej bi se oni stavek iz »Kmet. lista« glasil pravilno takole: »Toda mi samostojneži nimamo občutiti svojih imen na dopise, pač pa na — veliki zvon.« — Kar se pa tiče naslovov: kozli, kostrunji itd., ki jih daje dopisnik domačim ljudem, mi povem to-le: te naslove sprejmite in ohranite za prosto uporabo zase in za svoje! C. M.

IZ RADOVICE PRI METLIKI.

(Neurje.)

Nue 16. t. m. popoldne okrog 5 smo imeli pri velikanski naliv med katerim je padala tudi kot orh debela toča, ki je posebno po nekaterih vinogradih naredila ogromno škodo. V bližnjem Zumberku pa je strela ugnala na več krajih skednje in hleve, ki so do tal pogoreli, ubila je tudi eno kravo in več svinj. — Se hujše pa je bilo naslednjega dne, ko je naliv poplavlil mnogo zemlje vinogradov in nanesel peska in gramoza po njivah in senozetih. Lani večinoma niso pridelali skoro nič vina, ker vsled deževja ni bilo mogoče pravočasno škropiti in žveplati, pa je peronospora in plesnoba vse vzela. Letos smo pa škropili in žveplali nekateri po 6—7 krat z velikimi stroški in trta je dosti dobro kazala, a če nas obišče še kaka taka nesreča, pa bo tudi letos trud in stroški zastoj. Pa upamo, da nas ne bo več. — Zdaj žanjemo in pospravljamo pšenico, ki je po nekaterih njivah jako snetljiva, najbrž vsled deževja, tako da bo tudi tu slab pridelek, ker je je tudi toča deloma oklestila. Bojimo se, odkod bomo plačali davke, ki jih še v dobrem letu ne zmoremo.

MORAVCE.

(Popravek.)

V zadnji številki »Domoljub« se je v dopisu iz Morav vrinila neljubna pomota: isti dan dopisnik pa je bil občni zbor kmetijske podružnice Kmetijske v v. e. e. Pravilno bi se morali glasiti zadnji besedi: »Kmetijske družbe.« — Dopisnik.

ST. VID PRI STICNI.

(Neurje.)

V nedeljo 26. julija je udarila strela v skedenj Jožefa Kastelica na Pristavi, občina Zagorica pri St. Vidu. Vključ pridnemu gašenju je zgorelo celo poslopje, ki je bilo leseno, a vendar s opeko krito. Zgorelo je vse seno, uničena je mlatilnica, žito čistilni stroj in slamoreznica. Škoda je cenjena na 349.000 kron. Gospodar, ki se je šele letos oženil, ni bil zavarovan. Ker je gasilno društvo iz St. Vida kmalu prišlo na kraj požara, je bilo mogoče obvarovati vsa druga poslopja.

SMARJE PRI LJUBLJANI.

To nedeljo, 2. avgusta, bo na Magdalenski gori ob 9 sv. maši in zborovanje pred cerkvijo. Govorila ga: stolni vikar Fr. Koretič in urednik Fr. Terseglar. Po zborovanju ostane godba na gori, kjer se bodo v senčnatem gozdu dobila mrlja jedila in pijača. Popoldne v Smarju na župniškem dvorišču javna orlovska telovadba in bogat srečolov.

ST. JERNEJ.

(Cerkveno žegnanje.)

Dne 9. avgusta bo ob 10 na prijaznih Gorjancih pri sv. Miklavžu cerkveno opravilo (sv. maša in pridiga). Ker smo rekli, da moramo do drugega leta kupiti zvon, zato bo cerkveno darovanje za nakup zvona. Vabljeni se od blizu in daleč vsi žitelji sv. Miklavža. Če bo vreme lepo, obeta biti velika udeležba. Povabili smo tudi gospoda župnika od sv. Nedelje. Če ne bo zadržan, pride in bo imel tudi on sv. mašo po starem obredu.

TRATA V POLJANSKI DOLINI.

(Smrtna kosa.)

Kruto je posega z belca tenac v naše vrste, ko nam je dne 21. t. m. v ljubljanski bolnici iztrgala vzor moža, podobarja in slikarja Josipa Subica iz Gor. vasi. Pokojnik je bil iz sloveče rodbine slikarjev Subic in je bil poročen s pred leti umrlo sestro blagopokojnega dr. J. Ev. Kreka. Bil je skozi in skozi kremenit značaj, zvest pristaš SLS in nemoren delavec v naših prosvetnih in gospodarskih organizacijah. Od prvega začetka je sodeloval pri Kat. izobraževalnem društvu, pri hranilnici in posejilnici, bil je mnogoleten član občinskega, šolskega in cestnega odbora itd. — Bodi njemu in njegovim delom blag spomin, preostali iskreno sožalje in pokoj njegovi duši!

ST. JERNEJ.

V zadnjem Domoljubu je naredil tiskarski skrat v dopisu iz St. Jerneja napako. Konec bi se moral glasiti tako: »Naložili (namreč liberalni občinski odbor) so razne takse, ki pa bodo zadele po večini le kmeta in tiste, ki delajo, oproščeni pa bodo tisti, ki se od kmečkih žuljev redijo. No, pa saj ne zamerimo vojakom. Ti pač morajo delati, kakor jim ukažejo generali.« Zdi se, da je tak vojak, ki je pokoren generalu, tudi gosp. župan Radkovič. Bolje bi bilo zanj, ko bi bil malo bolj samostojen in neodvisen od generala Valeta, ki bi rad komandiral vsa občino. Ko bi bili kmetje pametni bi rekli: takega, ki dela proti Cerkvi, ne bomo podpirali, pa bi bil g. Vale kmalu drugačen. — S konjsko dirko so letos liberalci doživeli veliko nazadovanje. Dirka je komaj toliko konj, kolikor je bilo nagrad. Ker je Kostanjeviška godba odpovedala, naše niso prosili, ker je preveč poceni in preveč klerikalnac, so dobili križevske Sokole-tamburaše. Gledalec, razen običajnih štirbecev je bilo prav malo. Ko je Vidmarjev fant dobil nagrado 200 Din, so mu dali prazno kuverto, menda zato, ker je »klerikalec«. Šele po trikratnem energičnem nastopu očeta mu je Vale moral izplačati nagrado 200 Din. Tako je torej liberalna pravičnost.

CERKNICA.

(Naši uradi.)

Naši uradi žudno poslujejo. Neki lovec je prosil za orožni list. Ima potrdilo, da je kolek za Din 50.— prošnji priložil, a glavarstvo v Logatcu ga ni dobilo. Moral ga je plačati še enkrat. Drugi lovec je pa dobil lovske karto, a na njej je bil prilepljen še rabljen kolek. Ker se je drznil vprašati, kako se je to zgodilo, so mu karto odvzeli — in še sedaj je ni dobil. Znan nam je še en podoben slučaj. Povsod površnost, da ne rečemo več, — samo pri davkih in njih izterjavanju vlada največja natančnost. Kmalu bomo morali podnevi z lučjo iskati človeka, ki ne bo od davkarje zarubljen!

ŠKOCIJAN PRI MOKRONOGU.

(Smrtna kosa.)

Pred kratkim smo spremili k večnemu počitku na tukajšnje farno pokopališče go. Marijo Andrejčičovo roj. Gapp pl. Tamerburg. Rojena je bila 2. februarja 1844 v Novem mestu, kjer je njeno služboval kot okrajni protokolist. Pokojnica je bila nečakinja slovečega zdravnika Pavla Warauna, ki je živel in umrl v Škocijanu. Waraun je bil, kakor rečeno sloveč zdravnik homeopat. Iz daljnih krajev so prihajali ljudje k njemu iskat zdravlja. Pravijo, da je vsako bolezen ozdravil in vsakogar, kdor je prišel k njemu. Ljudje so imeli vanj upanje kakor v čudodelnika. Po svoji pridnosti je sezidal v Škocijanu krasen gradiček. Bil je daleč naokoli ugleden in spoštovan mož. Velik dobitnik je bil dijakom in šolski mladini. Ustanovil je za medicinske ustanove, šolski mladini je kupil lepo zastavo. Velikemu oltarju farnе cerkve v Škocijanu je omislil 6 velikih in lepih kovinskih svečnikov. Tudi pokojna gospa Marija in njena ranjka teta Tome sta bili veliki dobitnici dijakom in zelo naklonjeni župni cerkvi. Pogreb je imela pokojna gospa prav lep in veličasten, katerega je udeležila velika množica ljudi. — V Dobruški vasi pri Škocijanu je nedavno umrl bivši trebiški stražmojster g. Janez Zmug, ki je tu živel v pokoju na svojem lepem posestvu. Bil je zelo tipen in šaljiv mož in splošno spoštovan. Njegova gospa soproga še živi in ima blizu 93 let. — V Osrečju pri Smarjeti je pa umrl pred kratkim sestriček gospod Franc Nuntič. — Vsem tem umrlim bodi ohranjen časten spomin; Bog jim dal večni bled.

BLED.

(Smrtna kosa.)

Umrl je 18. t. m. vsled teške poškodbe na padcu z voza Simon Kocjančič, doma iz vasi Mlin pri Bledu. Pokojni je bil dolgo let ključar cerkve na blejskem otoku in zvest pristaš naše stranke. Njegovi domači se zahvaljujejo vsem, ki so se udeležili pogreba, zlasti pa požarni bratovi, preveč darovalcem cvetlic. Svetila mu večna luč.

KAMNA GORICA.

(25 letnica kat. prosv. društva.)

Petindvajsetletnica našega katol. prosvetnega društva smo praznovali v soboto 18. in nedeljo 19. tega meseca. Petindvajset strelcev iz mozarjev je v soboto ob 8 zvečer otvorilo slavnost. V zadnjem skladišču je možki zbor zapel Ferjančičovo »Naša pesem« (delavska, besede dr. Krekave), ne nazveče je pozdravil predsednik Iv. Vari in podal besedo ustanovitelju našega društva g. profesorju L. Arhu. Ta nam je v kratkem, a jasnem in izpnenem govoru podal pregled, kako je prišlo do ustanovitve društva in njega nadaljni razvoj. »Zasluži k zmagi nam je križ« (Dr. Krek, Naša pesem) je bil odmev vsega govora. Gosp. prof. dr. Debel nas je peljal po poti naših letošnjih svetoljubnih marjev iz Trsta v Benetke, Padovo, Florenco in Rima in še nadalje v Neapelj. Žive in jasne slikovne slike so izredno ugnajale mnogostevilnemu občinstvu. Spreved, ki se je razvil po predavanju, je čarobno razsvetljeni vasi, je obseval velik kres, ki je gorel na bližnjem griču. Pevski zbor je na tleh pred Kappusom zapel še par pesmi, nakar je bila večerna slavnost zaključena. — V nedeljo dopoldne je bila sv. maša, ki jo je daroval gosp. prof. Arh. Sv. maša je zelo povzdignila mogočno streljanje in ubrano nabijanje (pritrkavanje). Po sv. maši je bilo odlikovanje 12. članov — petindvajsetletnih in sicer sledečih: gg. L. Arh kot ustanovitelj, Anton Kapus, Matija Mikelj, Valentin Arh, Jernej Val, Rok Bohine, Tomaž Pogačnik, Janez Resek, Fran Slibar, Urh Bevc st. in Jakob Varl, Predsednik. — V je v nagovoru na te prvoboritelje naše prosvetne ideje spominjal tudi vseh že umrlih članov in člane našega društva, posebno pa še prerano umrlega ustanovitelja dr. Lovro Pogačnika. — Popoldne se je na prijaznem vrtu gosp. Kappusa razvila prazna veselica, na kateri je do konca vladalo najboljše razpoloženje. — Ob tej priliki se društvo zahvaljuje vsem, ki so pripomogli, da se je slavnost tako lepo in pristrano praznovala. Hvala gosp. ustanovitelju prof. Arhu za njegovo prijazno sodelovanje, hvala nabijačem za ubrano zvonjenje, streljanje, hvala za mogočno in precizno streljanje, hvala za mogočnemu vsakemu zboru, ki je pod vodstvom organe nista g. Kappusa zapel mnogo lepih pesmi, hvala godbi »Zvezdca iz Kroke, ki je marljivo igrala v kom veselice, hvala požrtvovalnim društvenikom gdenam Kristini Bohine, Minki Spendal, Mariji Ro

šek in Franciški Varl za vneto prodajanje šopkov in razglednic, hvala igralcem šaloigre »Pogodba«, s katero ste nam napravili toliko smeha in končno hvala vsem Kamnogoričanom — izjeme so prav neznatne — ki so s čarobno razsvetljavo in zastavami pokazali svoje naklonjenost društvu.

KRIZE NA GORENJSKEM.

(Občinske volitve.)

Občinske volitve se bližajo, od sedaj je določen 18. avgust, ki je delavnik. Liberalci delajo s vso paro, da bi dobili s par uskoki večino. A do sedaj še sigurno ne! Kandidatnih listov ne bo več ko sedem. Zadnji smo jih imeli pet sedaj toliko napredka po svetovanju gotovega intriganta JDS. Usodo prepuščamo volivcem. — Zadnji Žerjavov list je vezal otrobe o bivšem županu, da je izročen sodišču. Pa to ni res. Resnici na ljubo povedano: sedanje gerentstvo ga je tožilo za 29 točk občinskega gospodarstva. Pri zadnjem zaslišanju je bil sam pri sodišču brez zastopnika. Gerentstvo je zastopal dr. Saboty iz Kranja a kaj je dosegel? V vseh točkah, razen treh je bivši župan takoj dokazal, da ga obrekujejo, za ostale tri, ki gre za svoto okroglo 300 kron, bo pa dokaz še položil. Potem naj pa ljudstvo sodi, zakaj je privedlo naše gerentstvo občino v take velikanske stroške brez potrebe in brez povišanja, ker jim je samo za strankarstvo, ubogi delavce pa naj pogine ali pa naj trpi do smrti, on in njegova družina. O tem bomo še spregovorili ob priliki. — Svetujemo pa vsem volivcem: zagajarjem nobene kroglice.

DOVJE.

(Razno.)

Dne 24. maja je bil s vso slovesnostjo odkrit spomenik padlim vojakom. Blagoslovil ga je g. svetnik Aljaž. Slavnostni govornik je bil g. kurat Bonac. Sodelovala je godba kat. del. društva s Jesenic. — 21. junija se je vršila slavnostna otvoritev vodovoda na Dovjem. Na prostem je opravljal sv. mašo in vodovod blagoslovil g. svetnik Aljaž v navzočnosti številnih odličnih gostov, požarnih bramb, jeseniške godbe in drugega občinstva. Poleg jeseniške godbe je slavnost povečal tudi domači pevski zbor. — 6. julija je dopolnil g. svetnik Aljaž 80. leto svoje starosti pri izredno čili svečosti. Na predvečer mu je pevski zbor zapel nekaj pesmi. — Dne 19. julija se je obhajala 80. letnica g. svetnika prav slovesno. Pri njegovih sv. maši ob 10 sta bili navzoči obe gasilni društvi s Dovjega in iz Mojstrane v krogih s zastavami. Popoldne ob treh pa se je vršila proslava v Društvenem domu. Bili so pozdravi, deklamacije in igra »Mala pevka«. Čisti dobiček je bil namenjen za sidanje nove kapele sv. Cirila in Metoda v Vratih.

Najugodnejši nakup obleke

Vam nudi

Jos. Rojina, Ljubljana

Šolske klope naprodaj!

Krajni šolski svet v Retečah pri šk. Luki prodaja 16 tri-ozir. štirisedeznih šolskih klopi. Čas za nakup je do 16. avgusta. — Cene nizke.

USNJE!

Raznovrstno usnje in čevljarne potrebljine, vse najboljše kakovosti in po najnižjih dnevni cenah, nudi na malo in veliko **FRAN ERJAVEC**, trgovina z usnjem v Novem mestu.

Sprejme se takoj **KOVAŠKI VAJENEC**, sin poklenih staršev, 15—16 let star. Jožef Malovrh, kovaški mojster, Srednja vas 5, p. Polhovgradec.

Preklic

Podpisana preklicujem žaljive besede zoper Lovrenca in Tomaža Dragar. — Rodica, 19. jul. 1925. — Marija Ravnikar.

LEPA KMETIJA naprodaj: hiša s 3 sobami in prituli, hlevi, podom, kozolcem, vse njive skupaj tik hiše, dobri travniki in gozdni deli. — Jakob Tschinkel, Nova Ločina 3, Stara cerkev p. Kočevju

Učenec

se sprejme za mesarsko obrt. Jožef Jesih, mesar, Medvođe 4773

Nekaj števil o moči slov. zadrugištva.

Zadruga v Sloveniji so združene v zadrugne zveze. Le izjeme so take zadruga, ki niso organizirane v nobeni zvezi.

Dosedaj obstojijo v Sloveniji tri zadrugne zveze, ki so: Zadrugna zveza v Ljubljani, Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani ter Zadrugna zveza v Celju.

Najmočnejša po številu članic kakor tudi po denarnem prometu je Zadrugna zveza v Ljubljani. Koncem l. 1924. je bilo v njej združenih 502 zadrug. Najštevilnejše med temi so hranilnice in posojilnice (kreditne zadruga), katerih je 281; potem pa sledijo po številu nabavne in konsumne zadruga (77), živinorejske (30), mlekarke (25), kmetijsko-strojne (25), obrtne (22), elektro-strojne (14), stavbinske (9) in še raznih 19. — Hranilnice in posojilnice se pečajo, kakor znano, z zbiranjem ljudskih prihrankov, ki jih potem posojajo za gospodarske potrebe svojega kraja. Kolikor pa teh prihrankov ne posodijo posestnikom v kraju, jih nalagajo pri Zadrugni zvezi v Ljubljani. Leta 1922. so imele pri Zvezi včlanjene kreditne zadruga Din 66,463.000.— na posojilih. (To pa velja le za 261 kreditnih zadrug, dočim jih 10 ni poslalo rač. zaključka.) Pri Zvezi in drugod so imele l. 1922. zadruga naloženega Din 71,744.000.— Bilo je tedaj samo pri 261 hranilnicah in posojilnicah, članicah Zadrugne zveze v Ljubljani, zbranega celokupno 176,154.000 Din ljudskega denarja. — V letu 1923. so se številke še znatno dvignile in še znatnejše v l. 1924. L. 1924 so imele te zadruga pri Zvezi naloženega 76,777.000 Din, na posojilih pa gotovo čez 150,000.000 Din. — Celokupni promet Zadrugne zveze v Ljubljani je v l. 1924. znašal ogromno število Din 424,318.509.—, torej že blizu pol milijarde.

Zveza slov. zadrug v Ljubljani je imela koncem l. 1924. včlanjenih 103 zadruga in sicer 38 kreditnih, 14 nabavnih ter konsumnih, 6 mlekarških, 4 živinorejske in pašniške, 8 strojnih in elektro-strojnih, 6 stavbenih, 11 obrtniških in 16 raznih. Zadruga so imele pri njej naloženega Din 4,132.000.—; celokupni denarni promet je dosegel Din 54,801.000.—.

Zadrugna zveza v Celju je imela l. 1924. 179 članic. Od teh je bilo 96 hranilnic in posojilnic, 5 mlekarških, 17 živinorejskih in pašniških, 19 nabavnih in konsumnih, 12 elektraren, 6 stavbenih ter 30 raznih, zlasti obrtnih zadrug. Naloženega denarja je imela 17,568.000 Din. Celokupni promet je dosegel 114,200.000 dinarjev.

Pri imenovanih treh zvezah je bilo torej v letu 1924. včlanjenih 784 zadrug, od katerih je 415 hranilnic in posojilnic, torej več kot polovica vseh zadrug.

Ker se je te dni v zbornici razpravljalo o poljedelskem kreditu, je treba po-

vdariti, da je slovensko zadrugištvo pokazalo pot, kako se s samopomočjo in na skupni odgovornosti rešuje to vprašanje. Ako se hoče od zgoraj nekaj vsiljevati in ako se hoče rešiti vprašanje poljedelskega kredita s tem, da se mečejo po strankarskih vidikih milijoni ljudskega denarja iz državnih blagajen, še daleč ne bo rešeno zares pereče vprašanje poljedelskega kredita. Tu je treba hoditi pot samopomoči, kakor jo je z uspehom nastopilo slovensko zadrugištvo.

Zakaj lucerna večkrat ne uspeva?

Marsikateri kmetovalec, ki je lucerno dobro oskrboval in ji gnojil s superfosfatom, je naenkrat opazil, da mu ta rastlina vzlje gnojenju z navedenim gnojilom ne uspeva več kakor nekda. Ni si pa mogel tega raztolmačiti; večkrat pa je zvrčal krivdo na gnojilo; češ da je to slabo oziroma škodljivo.

Vzroki neuspevanja lucerne so lahko zelo različni. Eden najnavadnejših razlogov je podzemna vlaga ali talna voda. Lucerna ima globoke korenine; ko te pri rašči dosežejo do talne vode, začnejo tam gniti in lucerna propada vedno bolj. Proti temu ne pomagajo nikaka umetna gnojila, pa tudi ne druga sredstva, kajti lucerna ne prenese niti v globini 1 do 2 metra preveliko vlage. Ta pojav nastopi večkrat v debeli, nepropustni zemlji.

Nadaljni vzrok neuspevanja mlade lucerne leži v izmozganosti zemlje, če je namreč na tistem prostoru v zadnji dobi rastle ta rastlina. V splošnem velja zadostno preizkušeno načelo, da lucerna ne uspeva na istih tleh toliko let, kolikor je na njih prej rastle. Po lucerni se mora torej zemlja najprej dovolj spočiti, če hočemo, da nam bo ta rastlina še nadalje uspevala.

Mogoče pa, da je tudi krivo enostransko gnojenje s samo ene vrste umetnim gnojilom. In to vprašanje je ravno krivo, če se pri nas uporaba umetnih gnojil ne more tako razširiti, kakor bi se lahko. Naš kmet pozna v veliki večini samo »štupo«, ki je bila svojčas označba za umetno gnojilo. Pri prehranjevanju rastlin velja namreč takozvani zakon minuma, po katerem je razvoj rastline odvisen le od tistega hranila, ki se nahaja v zemlji v najmanjši množini. To pomenja, da potrebuje rastlina vsa hranilna sredstva, če naj dobro uspeva; če ji pa le eno od teh manjka, potem zastane v razvoju, oziroma se razvija samo toliko, kolikor ji dopušča tisto hranilo, ki ji je v najmanjši množini na razpolaganje.

Tako se tudi zgodi, da leži mnogokrat vzrok neuspevanja lucerne v enostranskem gnojenju. Lucerna potrebuje za svoj razvoj dušika, kalija, fosforove kisline in apna. Dušik črpa sama iz zraka potom takozvanih dušičnatih bakterijev, fosforove kisl.

ne in apna ji damo v superfosfatu, manjka ji pa kalija, n. pr. v takih zemljah, ki so revne na kaliju. V tem primeru ji bomo pomagali na noge samo, če jo razven s superfosfatom pognojimo tudi s kalijevo soljo. Če vzamemo na oral 200 kg superfosfata, zadostuje tedaj 100 kg kalijeve soli. Če pa razen teh gnojil potrosimo še 300 kg mavca, potem nam nobena lucerna ne bo odrekla. Gnoji se s temi gnojili lahko vsak čas v letu, najbolje pa spomladi ali v pozni jeseni. Pa tudi v poletnem času po vsaki košnji nam gnojenje izredno hasne. Neuspeh pride le tedaj, če nastopi po gnojenju dolgotrajna suša.

V zadnjih letih se pritožujejo kmetje iz nekaterih hladnejših krajev Slovenije, da jim lucerna rada pozebe. Večkrat leži vzrok temu pojavu v vrsti semena. Imamo namreč italijansko, francosko, belgijsko, češko blago in banaško lucerno. Od teh je najbolj občutljiva proti zimskemu mrazu italijanska lucerna, njej sledi francoska in banaška, potem belgijska in češka. Če vzamemo torej seme odpornih vrst lucerne, nam ne bo pomrzla in bo dobro uspevala. To velja predvsem za mrzlejšje pokrajine.

Gospodarska obvestila.

DENAR.

g Uradni tečaji za mesec avgust. Finančno ministrstvo je odredilo za mesec avgust 1925 sledeče uradne tečaje: napoleondor 220, turška lira 248, angleški funt 276, dolar 56.75, kanadski dolar 56.25, nemška zlata marka 13.50, poljski zlat 9.40, avstrijski šiling 8, 100 francoskih frankov 267, 100 italijanskih lir 209, 100 belgijskih frankov 262, 100 holandskih guldinarjev 2276, 100 danskih kron 1200, 100 švedskih kron 1530, 100 norveških kron 1020, 100 španskih pezeta 823, 100 grških drahem 91, 100 čeških kron 168, milijon madžarskih kron 800.

CENE.

g Tržišče z žitom. Žitna kupčija je še vedno neriva. Ne more se razviti, ker se splošno čaka na končni uspeh svetovne žetve. Kupuje se samo toliko, kolikor je potreba za domači trg, medtem ko naša pšenica ne prihaja za enkrat vpoštev za izvoz. Gotove blago se plačuje v Vojvodini po Din 310 do 315, za oktober Din 310 do 318. Tudi cena koruzi nazaduje, ker je tudi v Ameriki padla. Izvoza ni skoro nobenega. Male množine koruze kupuje Slovenija, Lika in Bosna. Drugega žita se malo ali nič ne trguje.

g Cene sladkorja. Pod utisom svetovne dobre letine za sladkor so morale tudi naše domače tvornice znižati cene svojemu izdelku. V zadnjih par tednih so šli za 30 Din pri 100 kg navzdol. K temu je tudi pripomoglo znižanje azijske od 12 na 11, kar je omogočilo konkurenco iz inozemstva. Po statističnih podatkih iz vseh držav se tudi letos ploskev sladkorne pese ni znatno znižala, četudi imamo še velike zaloge iz prejšnjega leta. Tudi je stanje sladkorne pese povsod zadovoljivo. Vsled tega je pričakovati še nadaljnji padec cen sladkorja. Čez vrstico, ki je bila napeta 4 metre in 20 g mlek in mlečni izdelkom.

g Cene mleku in mlečni izdelkom. Cene mleku so v Ljubljani in drugih me-

stih sledeče: Na veliko: Ljubljana Din 1.50—2, Zagreb Din 1.50—2, Gradec 2.80, Dunaj Din 3. Na drobno: Ljubljana Din 2.50—3, Zagreb Din 2.75—3, Gradec Din 3.50—4, Dunaj Din 4.50 do 5. — Mlečni izdelki v Ljubljani: Sirovo maslo Din 45, čajno maslo Din 60, kuhano maslo Din 45, bohinski sir Din 42, sirček 10 Din za kg.

g Cene mesa. Govedina I. 18—19, II. 15—16, III. 9; teletina I. 20, II. 17; svinjina I. 27.50, II. 23, III. 20 Din za kg. Koštrunovo meso 15, kozličje 22 za kg. Perutnina: piščanci 13—23 Din, kokoši in petelin 28—40 Din, race 20—30 Din, gosi 25 do 30 Din za komad. Jajca 2.25—2.50 za par.

g Gospodarska zveza, Ljubljana, notira sledeče cene: Gnojila: superfosfat rudninski 10% Din 100.—, pri odjemu celega vagona Din 95.—; superfosfat kostni 18—20% Din 150.—; razklejena, bela kostna moka Din 140.—; tomatova žindra 17 do 18% Din 140.—; kajnit 12—14% Din 100.—; kalijeve soli 40—42% Din 100.—. — Krmila: klijno apno Din 4.50 za kilogram, pri manjšem odjemu Din 6.— za kilogram; lanene tropine Din 4.25 za kilogram. — Vinogradniške in kmetijske potrebščine: žepo, dvojno rafinirano Din 3.— za kilogram; trijerji (eistilniki) znamke Heide MIA Din 2400.— komad; trijerji (ristilniki) znamke Heide MIB Din 2300.— komad; gepelji na 36 obratov Din 2700.— komad; gepelji na 24 obratov Din 2700.— komad; okopalniki Din 1000.— komad. — Bencin 725—730 pri odjemu celega bareda Din 12.50 za kilogram. — Nadalje imamo na razpolago vsakovrstne stroje: čistilniki (pajetniki), slamoreznice, sadne mline, plugge, travniške in poljske brane, kose in bruste, vodne žage, brzoparilniki, kovani žebli, gnojilne sesalke, tehtnice, separatorji za mleko, zidarske žlice, kladiva, bakreni kotli, lopate za stihali, vodne sesalke, kosilnice, kline za slamoreznice, brizgalnice, sejalne stroje, predležja itd.

IZVOZ IN UVOZ.

g Znižanje izvoznih carin. Na predlog finančnega ministra je ministrski svet na svoji seji dne 11. t. m. na temelju člena 15. zakona o splošni carinski tarifi sklenil, da se znižajo tarifne postavke za izvozno carino zakona o splošni carinski tarifi, ki je stopila v veljavo 20. junija t. l. in sicer za naslednje predmete: Tarifna postavka 1. žita za 100 kg v dinarjih 1; rž 0.50, koruza 0.50, oves 0.29, ječmen 0.50. 2. zreli fižol 1. 3. seno brez razlike je prosto vsake carine. 7. konji in kobile (za 1 komad) stari nad 3 leta 8 Din, stari 3 leta ali manj 4 Din, zaklani, odrti ali neodrti 2 Din. 8. ovce, ovni in jagneta Din 1.50, koze, kozli in kozličji Din 1. 9. bivoli, goveda in teleta za 100 kg Din 1.50 ali pa komad Din 6. 10. prašiči živi za 70 kg težki po izbiri izvoznika za 100 kg Din 8 ali za komad 8, prašiči zaklani za 100 kg 4 Din, sveže nasoljeno meso za 100 kg 2 Din. 13. Kože od domačih živali in divjačine od 100 kg sirove ali namočene Din 60, suhe Din 65. Tar. post. 24. stavbni les: 1. neobdelani, obsekani in obžagani: kostanjevi Din 2.50, hrastov do 30 cm Din 0.75, hrastov, orehov, javorjev, gabrov, jesenov, bukov in brestov na 30 cm 0.40, igličast les nad 20 cm Din 1.25. II. otesani ali žagani vseh mer: hrastovi železniški pragovi Din 0.50, hrastove grede in stebri Din 0.60. Ta sklepi je stopil v veljavo z dnem 16. julija t. l.

RAZNO.

g Načrt novega vinskega zakona. Iz Beograda poročajo, da je kmetijsko ministrstvo izdelalo načrt novega vinskega za-

kona. — Potrebno bi pa bilo, da se pri izdelavi tako važnega zakona zaslišijo tudi strokovnjaki in kmetijska zastopstva iz vseh dežel, da ne bo zakon preveč površen.

g Zhorovanje glede davčne reforme. Dne 2. avgusta se v finančnem ministristvu v Beogradu sestanejo zastopniki gospodarskih organizacij iz vse države. Na tem sestanku se bo razpravljalo o reformi davčnega postopanja.

g Kako je Italija letos zvišala svoje pridelke. Odbor za pospeševanje kmetijstva v Italiji v Rimu je objavil, da bo letos pridelala Italija skupno 60 milijonov meterskih stotov žita, kar znači precejšen povečanje v primeri z lanskim letom. Odbor pripisuje ta višek uporabi umetnih gnojil ter poudarja, da je italijansko kmetijstvo letos povečalo porabo superfosfata za 20 odstotkov in dušičnatih gnojil za 50 odstotkov napram količinam, ki so se uporabljale pred vojno. Odbor smatra, da bi Italija z večjimi množinami umetnih gnojil zamogla znatno zmanjšati svoj dosedanj primanjkljaj na žitu. — Tako Italija! Pri nas pa dela vlada ovire uporabi umetnih gnojil z visokimi uvoznimi carinami na umetna gnojila.

g Razstavo konj in goveje živine v zvezi s plemenskim sejmom prireditelja Kmetijska družba in uprava ljubljanskega velesejma v nedeljo 6. septembra 1925 na prostoru velesejma. Ta razstava velja le za plemensko živino. — I. Razstava konj velja za toplo- in mrzlokrvne živali. V razstavo se pripuščajo 1. žrebeci-plemenjaki, 2. kobile z žrebeti in zaskočene kobile, in 3. dve- do triletni žrebice. — II. Razstava goveje živine velja za živali vseh tistih pasem, ki se v deželi rodijo in ki odgovarjajo pasemskim okrožjem. V razstavo se pripuščajo 1. biki, 2. krave in 3. breje telice. Vsa živina mora biti do 9 zjutraj na razstavišču in tudi že na svojem prostoru. Za premovanje so določene diplome in številne premije, ki jih bo priznala presojevalna komisija. — III. Plemenski sejem velja za plemenske živali sploh. Na sejmu se pripuščajo tudi mlajše živali, ki so namenjene za prodajo. Plemenski sejem se priredi za konje in za govejo živino in velja posebno za mlade živali. Priglasila za udeležbo sprejema Kmetijska družba v Ljubljani zadnji čas do 20. avgusta 1925. — Uprava ljubljanskega velesejma. — Kmetijska družba.

g Obrtne koncesije. Do leta 1920 so se lahko izdajala obrtna dovoljenja zidarjem, tesarjem, kamnosekom in vodnjakarnjem pod običajnimi pogoji. L. 1920, meseca decembra, pa je takratni dež. predsednik dr. Žerjav izdal naredbo, po kateri se je izdajanje omenjenih stavb-obrtnih koncesij v označenih strokah uknilo. Posledica je bila, da so mnogi mojstri, ki so imeli koncesijo, pa so jo pač v istem času odložili, isto morali za stalno izgubiti. Tudi obrtniki, ki bi v zmislu zakona pod l. 1921 dobili označeno obrt, jim je ista sedaj za-

Največja izbira

vsakovrstnega suknja in hlačvine za moške obleke
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg 10.

GOSPODINJA

Vzgoja.

O pokorščini.

Pokorščina je brezpogojna vdanost pod višjo avtoriteto. Da vzgoja k pokorščini doseže svoj namen, je odvisno od tega, kako zna mali ukazovati in vztrajati pri danih ukazih.

Od otroka ne sme zahtevati nič nemočnega in ukaz ali prepoved morata biti tako jasna in točna, da ju ni mogoče napačno razumeti. Ukaz bodi kratek in miren. Če se mati spušča v razlago in utemeljevanje svojega ukaza ali svoje prepovedi, že vzbujajo v otroku nasprotstvo. Napačno je tudi ukaz podkrepiti z žuganjem, ker to otroka oplašča ali ga zakrknje. Nikoli ne smemo danes ukazovati, kar smo včeraj prepovedali. Sploh ukazujemo in prepovedujemo le, kadar je treba, saj mora otrok že sam po sebi vedeti, kaj sme in česa ne sme in so ukazi in prepovedi le za tedaj, kadar tega ne ve.

Ko pa je ukaz ali prepoved izdana, potem je treba gledati na to, da se tudi izvrši.

Če je bil otrok nepokoren, ne kaznuj takoj, nego premisli, kaj je bil vzrok nepokorščine: ali otroška razmišljenost, ali trma, ali upornost. Po tej razsodbi odmeri tudi kazni, ki je zopet: ali ukor, ali odtegnitev kakšne že dovoljene dobrote, ali resnična kazni, za upor tudi telesna.

Da boš imela s svojimi zapovedmi in prepovedmi res tudi uspeh, pa je odvisno tudi od tega, kako to svojo oblast vršiš. Takoj v začetku bodi trdna in neomajna v tem, kar si ukazala ali prepovedala; v splošnem pa bodi skopa z ukazi in prepovedmi!

Popuščanje pri majhnem otroku, češ, saj je še majhen, te bo veljalo dolgoletno boje, če si boš sploh mogla pridobiti nazaj nadvlado nad njim. Zato je mnogo boljše, da pri prvih izbruhih togote, upornosti in nepokorščine trdno vztrajaš pri svojih zahtevah in uveljaviš svojo moč. Potem bo mali upornež vedno redkeje poskušal doseči svojo voljo. Naraščajoči razum in pravilno ravnanje z otrokom sta pa tudi za nadalje dve prav močni sredstvi, ki ga vzdržita na pravi poti.

Seveda pa mati tudi samo enkrat ne more napraviti izjeme, da bi se dala odvrniti

ranjena. Kdor hoče od vseh teh delati, mora stopiti v službo koncesioniranih mojstrov, ki pa navadno zaračunajo govorce procenite nagrade za dovoljenje svoje firme. Posledica je podražitev dela, ker mora pravi podjetnik odstopiti nekaj za plačila tudi firmi, v čegar ime delo prevzema. To ni zdravilo. Poslanec Škulj je položil na ministra trgovine zahtevo, da se za prehodno dobo vsaj toliko spremeni, in se odlok iz l. 1920 olajša, da se bodo označenim obrtnikom izdajala obrtna dovoljenja v zmanjšanem obsegu omejene le na gotove občine in pa le za gotova podjetja po deželi. Brezdvomno bi olajšava uplivala na cene označenih obrtnikov tu in tam.

od svojih zahtev zaradi prošelj, prilizovanja ali upornosti otroka, ker drugače bi bil to začetek vednega in stalnega boja.

V začetku velja materina avtoriteta, otrokova brezpogojna pokorščina, pozneje šele pridejo vplivi na razum in voljo. Kdor pa z vzgojo pokorščine čaka do otrokove razumnosti, zamudi najboljši čas in naj se le kar pripravi na trajne boje z upornežem, ki si ga je sam vzgojil.

Neprestano opominjanje in žuganje seveda rodi upornost in ravnodušnost za plačilo in kazni in tak otrok je prava šiba za dom, šolo in javnost.

Zdravje.

Zamašen nos. Kdor je imel nahod, ve, kaj je to. Zamašen nos ga sili, da diha skozi odprta usta, grlo postaja vsled tega suho in raskovo. Nad vse neprijetno je to stanje in oddahneš se, če se omeči v nosu vsled potenja ali če ga omaja pošten kihec. Tako pri navadnem nahodu. Je pa druge vrste nahod, ob katerem je nos po cela leta zamašen in suh. Tak nahod je še mučnejši od navadnega. To tišči in tišči v nosu, glava rada bolela, človek je nezmožen za duševno delo in peša telesno. Otroci, ki so dobro delali v šoli, ne morejo več tako, če jih napade tak nahod, odrasli, ki so zaposleni v zaprtih prostorih, postajajo razdražljivi — noč in dan jim nagaja nos, ki ne vleče, kakor nagaja slabo urejen dimnik. Za tak nahod pomaga skoraj vselej, ako gre bolnik na morje ali ob morje; sploh mu ugaja topel in vlažen zrak. Saj ni nos sam od sebe zamašen, ampak stvar tiči v pljučih. Solnce, kopeli pozdravijo telo in nos odneha sam od sebe. Znani so slučaji, ko je svetoval zdravnik že operacijo v nosu, pa se je bolnik ozdravil, ker je prišel na drug zrak. Seveda ne more vsakdo na drugi zrak, vsak si pa pomaga lahko nekoliko sam. Prvič s tem, da si utrdi z mrzlo vodo telo in da skrbi za čist zrak po sobi in hiši. In za snago ust in nosu. To je glavno. Usta si izpere že še kdo, na nos pa ne misli vsak, ko je vendar prav ta zelo potreben izmivanja. Posebno, če bivamo v dimu in prahu. Najmanj spoštujejo svoj nos kadileci; pri hudih kadilcih se mora zadelati od samih saj in mnogo bolezni v glavi in očeh, pešanje vida pride od tega. Dr. Kati je svetoval pri nahodu izpiranje z mlačno vodo in mlekom. To se potegne rahlo v nos in pljune iz ust. Kdor tega ne zna, si lahko vbrizne vodo v nos z malo cevko, ki se dobi v lekarni. Dobijo se tudi druge priprave za izpiranje nosu in za vdihovanje soparov, ki omečijo v nosu. Mazanje od zunaj in znotraj z arničino tinkturo ali z medom, ali z lilijinim oljem, sopari terpentina ali slane vode, dobro delujejo zamašenemu nosu, tako tudi mazilo iz majarona in surovega masla ter izpiranje z majaronovim čajem.

Kdor ne diha skozi nos, ne more biti zdrav. Zato moramo učiti male otroke, da spijo z zaprtimi ustmi. Indijanci imajo pri-

pravo, ki ščiti otroke, da imajo usta v spanju zaprta in tako jih privadijo na to. Že pred tisoči in tisoči leti so vedeli ljudje, kako važno je, da se ne zija in ne smrči v spanju, zakaj že pri mostiščarjih so našli prav tako pripravo za zapiranje ust kakor jo imajo Indijanci. Otroke je treba tudi učiti, da si izpirajo vsak dan po dvakrat grlo in nos. Ako otrok hropi in smrči v spanju, ako ne more zapirati pri spanju ust, je treba, da ga pregleda zdravnik, če nima kakih v nosu.

Zdravilna moč sadja.

Za čudo mnogo zdravilne moči ima sadje v sebi; zato baš tako pogosto slišimo: sadje je zdravo. — Prav posebno grozdje in sicer črno bolj kot rumeno je zelo redilno in kri čistilno sredstvo. Takoj za njim so breskve, a ne prezrele, ki so posebno na tešč želodec zelo priporočljive. Vsak dan na prazen želodec pomaranča je izvrstno sredstvo zoper slabo prebavo in v kratkem času ozdravi to bolezen. Kuhana jabolka so zlasti za otroke posebno priporočljiva. Sok paradižnikov je priporočati bolnim na jetrih. Melonin sok pa je pri vročnici in ledvičnih boleznih dobro zdravilo. — Išimo pri sadju prve pomoči v raznih boleznih!

Sadni sokovi.

Sadni sokovi. Prijetna in hladilna, pa tudi zdrava je pijača iz sadnih sokov. Najbolj navaden in pri nas udomačen je odcedek iz malin, malinovec imenovan. A tudi iz rdečih in črnih jagod, ribeza, češenj, višenj, jabolk in hrušk se pripravljajo prijetna in okusna pijača. Sadni sok se pije razredčen z vodo, sifonom in drugimi mineralnimi vodami. Ta sok mora biti čist, imeti mora lepo svetlo barvo in fin duh ter dišeč okus. Način, kako se pripravlja, je pri vseh vrstah sadja, skoraj enak.

Sok iz malin, ribeza, češenj in višenj se napravi na sledeči način: Dobro zrele sadove denemo v primeren škaf ali lončeno skledo, pretlačimo oziroma zmečkamo jih z rokami in jih pokrite pustimo par dni na ne prehladnem prostoru. Sok na tropinah kipi in se mora večkrat dobro premešati. V treh dneh je sok goden. Sok, kar je čistega, se precedi skozi gosto flanelo ali gosto platneno ruto. Sad se pa iztisne v stiskalnici; če pa te ni, pa skozi močne platnene rute. Na vsak liter precejšenega soka se da tričetrtil kilograma sladkorja in se pusti toliko časa, da se sladkor popolnoma raztopi. Malinov sok se okrepi in izboljša, ako se mu pridene 5 gramov limonove kisline in sicer pred vkuhavanjem. Ribezu, češnjam in višnjam tega ni potreba. Ko je sladkor raztopljen, se prične takoj z vkuhavanjem. Če bi pustila tako pripravljen sok par dni čakati, se ti prav rad skisa ali drugače pokvari.

Dobro in poceni

se kupuje v manufakturni trgovini
A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mostni trg 16.

Najboljša posoda za vkuhanje je bakren kotliček, če pa tega ni, zadostuje emailirana železna posoda. Pri kuhi je paziti posebno na to, da sok ne vre več ko 2—3 minute in da ne vre premočno, marveč polagoma, odstranjen od močnega ognja. Pene, ki se nabirajo ob strani, pridno posnemamo. Sok, kolikor mogoče še vroč, nalijemo v dobro pomite osušene in segrete steklenice. V ta namen postavimo pripravljene steklenice na štedilnik, da se segrejejo. Posebno važno pri spravljanju soka je zamaševanje. Zamašiti se mora takoj, ko so steklenice naliite. Zamaški morajo biti novi in prekuhani. Prekuhani so mehki in se lahko stlačijo v steklenice. Ker pa za daljšasno spravo ne zadostujejo sami zamaški, je treba steklenice zapečatiti s pečatnim voskom. Boljši kot pečatni vosek je parafin, ki se dobi v vsaki drogeriji. Parafin se dene v železni ponvici na vroč štedilnik, da se raztopi kot mast ali vosek. V to raztopino se parkrat pomoči zamašen stekleničin vrat. Parafin se takoj strdi in steklenica je neprodorljiva zaprta. Steklenice se spravijo v hladno klet.

Praktični migljaji.

Madeže od kave odpravimo iz perila, če namočimo beljeni rumenjak v glicerinu in dobro zmešamo ter s to zmesjo namažemo madež, potem v mlačni vodi izperemo in takoj mokro polikamo na narobni strani.

Madeže od črne kave odpravimo iz svilenega blaga, če jih izpiramo v vodi, kateri smo primešali nekoliko govejega žolča.

Madeži od bele kave se odpravijo tudi z bencinom ali z razredčenim amonijakom. Včasih se dajo madeži od kave odpraviti tudi kar z vodo in milom, ali s slano vodo (na 1 l vode 2 žlici soli). Prigodilo se ni, da se madeži od bele kave izgubili, ko sem jih namazala z glicerinom, sprala v mlačni vodi in potem blago narobe polikala.

Zdaj v poletni vročini kaj rad izstopi kolomaz (šmir) pri vozi in si prav lahko namažemo z njim obleko. Take madeže odpravimo na razne načine, n. pr.: Madež namažemo s surovim maslom in ko se je omehčal, ga izperemo z bencinom in potem še s čisto vodo. — Ali: Madež pomočimo z vodo, pomažemo z rumenjakom potem z milom in pustimo nekaj časa pri miru. Potem izpiramo madež enkrat v terpentinovem olju, drugič v vodi toliko časa, da izgine. — Ali: Madež namažemo s terpentinovim oljem in ga pustimo, da se posuši. Potem ga z nohtom spraskamo in izperemo z gorko vodo.

Madeže od česnj odstranimo iz perila na sledeči način: Kakor hitro madež nastane, izperemo grdo mesto v mlačni milnati vodi (žajfanci), potem ga namočimo v mleko in pustimo v njem nekaj ur in med tem časom madež docela izgine.

Madeže od črnih česnj odpravimo iz perila: za 24 ur ga namočimo v kislo mleko, ga potem operemo v mlačni, potem še v gorki vodi. Če madeži še niso izginili, jih pokadimo še z žveplenim dimom. To zadnje sredstvo tudi prav uspešno rabijo za odpravo temnovišnjeve barve od borovnic z rok in iz obleke.

Fantovski večeri v pismih.

XVIII.

Dragi naši fantje!

V zadnjem pismu sem Vam povedal, kako modro ravna orlovska organizacija, da tudi zabavo in razvedrilo svojim fantom sama oskrbuje. Pod njenim budnim nadzorstvom se imajo vršiti prireditve v takem slogu in načinu, da je orlovska mladina obvarovana pred zažoenim veseljem, ki ne zasluži imena veselje, temveč je le plahko veseljačenje.

Morda je med bravei mojih pisem starejši človek, ki se je zadnjemu pismu in uvodu današnjega bridko nasmehnil; češ: sam sem bil pred toliko in toliko leti na tej ali oni orlovski prireditvi, že vem, kako je. Popoldne je bila prireditev, bolj ali manj lepa, in pri njej se je nudilo razvedrilo in veselje — zvečer se je vršila veselica, ki se je morda takoj, morda kmalu razvila in izpreverila v veseljačenje, popivanje itd. Če izvzamem ples, ki je pri prireditvah nasprotnikov vedno na dnevnem ali nočnem redu, moram reči, da drugače med veseliciami orlovske in njimi nasprotnice mladine ni opaziti bistvene razlike... Star fant pa takole piše...

Počasi, prijatelj! Ne morem in ne smem sicer pobijati, kar si, kakor praviš, sam videl in doživel, toda eno Ti moram reči: stvari nisi pravilno presodil! To je eno. In še to Ti rečem: razvoja orlovske organizacije ne poznaš! Zato danes nekaj besed in stavkov o tem.

Orlovska organizacija je bila in je deloma še v tem oziru žrtev starih izročil (tradicije) našega »narodnega gibanja«. Starejši ljudje med nami še vedo, kaj je pomenilo pred desetletji ime »Čitalnica«. Marsikje sta Čitalnica in deloma tudi njen pomen ostala do današnjega dne. Čitalnica kot izobraževališče in šola za narodne borbe in delavce je imela pomen le za primeroma prav ozek krog čitalničarjev — med širše mase ljudstva je prodirala s svojimi idejami največ poloma veselice, ki so se vršile pozno v noč in notri do jutra, seveda s plesom in popivanjem. Razvil se je sam po sebi nekak tip, stalni vzor ljudskih veselice, ki so bile druga drugi podobne, ki so pa nudile ljudstvu ne pravega veselja, temveč kvarno veseljačenje. Ta tip »ljudske veselice« se je tako udomačil in ukoreninil, da so ga brez premisleka prevzele tudi druge organizacije, ki so se začele ustanavljati: gasilska, delavska, prosvetna društva itd.

Ne mislim teh organizacij obsojati, češ da so premišljeno in namenoma ljudstvo kvarile. Ne — tudi one so bile več ali manj žrtve in so zato tako ravnale, ker drugače znale niso. Deloma so sledile zgledom v tujini, deloma so nezavedno in skoraj instinktivno zapadle sili najhujše stoletne zablode našega naroda: alkoholizmu in ž njim združenemu veseljačenju. Tradicija veselice ob asistenci alkohola in plesa je v našem ljudstvu — žal — zelo stara in stara navada — železna srajca, ki je ni mogoče mahoma zamenjati s konteninasto.

Tako je šel ta tip veselice iz roda v rod, iz društva v društvo, iz gostilne v dvo-

rano, iz vasi v mesto in narobe — alkohol, ples, noč, zapravljanje: to so bile poglavitne gonilne sile in najboljše reklama za obilno udeležbo pri veselicah. Šlo je sicer večinoma »za narodov blagor«, toda narod je imel od tega navadno le nekaj bombastičnih govorov, poleg tega pa prazen žep, težko glavo in prazno sree.

Ko so se začele razne naše katoliške organizacije, niso mogle mimo vseh teh dejstev. Brez prireditev in veselice zavajale potrebne družabnosti in drugih ozirov bilo mogoče izhajati, novega načina zavajajo krepko ukoreninjene tradicije niso zmogle ustvariti. Vendar moramo priznati, da je v naših vrstah že od začetka opaziti odpor proti nelepim izrastkom starih veselic. Najprej se je napovedal boj plesu kot tisti privlačni točki, ki morda najbolj podžiga strasti in zavaja v premožne zablode v načinu zabave in razveseljevanja. Odtod dejstvo, da se na prireditvah in zabavah katoliško usmerjenih društev ni pisalo in se ne pleše — če se pa, to vsak čuti kot velik prelom z načelnostjo in udarce v obraz katoliškemu prepričanju.

Priznati je treba, da je bil s tem naraven korak naprej. Sicer res ples kolikor ni hujši greh ko pijanost, neprespana noč, zapravljen denar, nedelaven ponedeljek itd., toda res je, da zabranjen ples tudi marsikaj od onih pogubnih reči zabrani. Zato je ta korak k zboljšanju vreden pohvale in ni samo pesek v oči, kakor nasprotniki našim organizacijam radi očitajo.

Res je pa — tako se mi zdi — da so se naše organizacije le predolgo zadovoljevale s tem edinim korakom. Namesto, da bi bile previdno tipale in iskale, kako bi se dala pot utreti za nov korak k zbolšanju čitalniškega veselicega načina, so ostale na prvotni stopnji in so mislile, da je ta mali »nekaj« že tudi »vse«. Tako je menda desetletja ostalo pri tem, da je popravljen naš človek poznal različnost organizacij po »plesni« ali »brezplesni« veselici, ne pa katoliškem, oziroma svobodomiselnem programu...

Da, tradicija je velesila! Žrtev veseljaške in alkoholne tradicije našega ljudstva so postale več ali manj vse svetne njegove organizacije — vsek je menda v tem, da gori ob Dravi celo farno cerkev zidajo z doneski nalašč za to prirejenih veseljaških veselici — ali je čudno, če je ta plan oplazil kolikor toliko tudi orlovsko organizacijo?

Kdor je pa na njenih prireditvah kaj takega videl in vrgel vanjo kamen, naj pa tudi prizna, da se je ona morda prva lela zablod zavedala in jih z vso resnobo skušala odpraviti in jih, hvala Bogu, precej z uspehom odpravlja. Kako, bomo še povedali. Seveda morda vsi tega še ne veste, toda prav zato piše ta pisma in bo še pisal, če Bog da, vsem našim fantom in drugim njihov iskreni prijatelj

Bog živil

star fant.

Vedno najnovejš

volneno blago za ženske obleke in bluze

A. & E. SKABERNE — Ljubljana, Mestni trg

Božji mlini.

»Kar je lepega,« je ponovil zamišljeno in sam zase oče Romuald, »kar je lepega. Pa kako? Najlepše je vendar pred sliko,« je nadaljeval živahno. »Nikoli ni mogoče tiste lepote podati, ki je v resnici, ki je v duši. Kaj je torej lepega v sliki?«

»Popolne duševne lepote seveda ni v nobenem delu človeških rok,« je odvrnil direktor. »Kdor pa Vas tako ne razume, oče Romuald, bi dejal, da se šalite, ali pa, da ste slepec. Povem Vam namreč po pravici, da ni ganila poleg drugega zlasti milina Vaše matere božje samo mene, da do solz razburja celo trdokožne zidarje, ki so slučajno prišli v mojo pisarno in dvomim, da bo slika v oltarju oboževana od priprostih in učenih. Te lepote, te Marijine divnosti v Vaši sliki menda ne boste tajili, pa bodite še skromnejši in ponižnejši.«

Tako je, tako je,« je pritrdil živahno oče gvardijan in potrepal očeta Romualda po ramenu. Redovniku je rahlo zardelo lice in je dejal:

»Če se mi je posrečilo ustvariti, to, kar pravite, potem bodi Bog zahvaljen.« Trenotje je molčal, kakor da premišlja, ali bi povedal še kaj; to kar mu je tisti čas napolnilo srce. Dvignil je oči, pogledal na predstojnika in potem na direktorja in dejal:

»Kakor sem povedal, je resnica; najlepše je pred sliko. Vi, gospod direktor seveda tega še ne veste, vejo pa moji sobratje. Moja slika ima za seboj svojo legendo, svojo povest.«

»Povest?« je vzkliknil direktor. »To mi morate povedati.« Oče gvardijan je prikimal:

»Seveda, oče Romuald! Gospod direktor je vendar vreden, da mu tudi zaupate, kar ste nam.«

»Če ga bo zanimalo,« je še dvomil redovnik.

Tedaj je zazvonilo poldne in možje so umolkli in molili. Ko so odmolili, je rekel oče gvardijan prijemši direktorja za roko:

»Tako, gospod direktor. Odmolili smo. Ob dveh, ste mi prej povedali, bodo vaši slugi prinesli našo sliko iz Vaše pisarne. Veste kaj; ker ste že tu, danes boste naš gost. Tako bomo najlepše počakali, da se naša umetnost vrne. Vrhutega Vam utegne pri obedu povedati oče Romuald svojo povest.«

»Po obedu, po obedu,« je prosil uljudno oče Romuald. In sladko usiljivo se obrnivši k direktorju je prosil:

»Saj ne boste odrekli očetu gvardijanu. Kaj ne, da sprejmete naše gostoljubje?«

»Če bi skoraj smrten greh ne bilo odreči, bi, tako pa vdam,« je odgovoril šegavo direktor.

Tako je, tako je,« je pritrdil oče gvardijan. »Obed bo sicer preprost. Zato pa, gospod direktor, Vas bo oškodovala povest. Verujte mi namreč, da povest Romuald skoro prav tako ganljivo pripoveduje kakor zna slikati.«

Z mirno in prijetno neprisiljenostjo je povabil nato oče gvardijan direktorja za seboj v refektorij ali samostansko jedilnico. Oče Romuald je šel skromno za korak za njima na levi...

III. »Marijin slepec.«

»Moja povest,« je pripovedoval oče Romuald po obedu prijatelju direktorju na samostanskem vrtu, »moja povest je kaj čudna zgodba, rekel bi skoraj čudovita in neverjetna. Zato je pa tudi ne usiljujem nikomur in sem jo dozdej povedal samo svojim dragim bratom v redu. Vi, gospod direktor, ste prvi posvetnjak, kateremu jo povem. Zato ker Vas cenim in sem Vam tudi hvaležnosti dolžan. Da, hvaležnosti,« in sem Vam tudi hvaležnosti dolžan. Da, hvaležnosti,« je potrdil toplo, »saj drugega, mimo molitve, v kateri se Vas vedno spominjam, itak nič nimam. Poslušajte torej, pa potrpite z menoj.«

Moža sta sedela samotna na nizki klopi pod cvečo hruško v sadevnjaku za vrtom. Bil je čudovito

lep dan, vetrovno. S cvetočih črešenj in jablan je deževalo cvetnih lističev. Vonji so se prelijavali v mehkem vetru, zamolklo so šumele čebele v cvetočih vejah. Mimogrede je bil utrgal oče Romuald, preden je začel pripovedovati, hruškov in jablanji cvet in pripomnil, kako je vse čudno soglasno v božji prirodi, tako da že sam jablanov cvet očituje poznejši sad prav kakor hruškov, hruško, črešnjev črešnjo. Zalostno je še pripomnil: »Pa nikoli ne rodi vse cvetje sadu in tako tudi sveta Kristusova kri ni tekla vsem v rešenje. O koliko je nesrečnega cvetja med dušami. Nikoli ne bodo dozorele večnemu življenju.«

Tako je menil oče Romuald. Zdaj, ko se je lotil pripovedovati, si je šel z roko čez čelo in oči, kakor bi hotel vso lepoto mlade zemlje zbrisati spred oči in iz spomina in se poglobiti le v svoj svet, v sladko prošlost svojih spominov, svoje povesti. Tiho, vsakdanje je začel pripovedovati.

»Moj oče je bil logar. Nisem ga poznal. Umrl je preden sem se rodil. Poročen je bil šele prvo leto, dasi je bil že prileten. Dober mesec preden sem se jaz rodil, so ga ubili divji lovci. Kakor je bil namreč sam sebi pošten in vesten, tako je tudi ostro zasledoval zlikovce, ki jim ni sveto tuje blago. Sicer pa je bil dober in postrežljiv človek; moja krstna botra, ki mi je to pravila in deloma tudi vse, kar bom še povedal, je rekla, da ji je moja rajna mati večkrat zatrjevala, da ni prav nič v skrbeh za možovo dušo, četudi je morda umrl na nagloma in ne-prenevideno. Bog mu daj večni mir in pokoj! Očetova žalostna smrt je morala seveda strašno pretresti mojo mater, ki je bila od strahu celo zboleva. Dober mesec po očetovi smrti, kakor sem že rekel, pa sem se rodil jaz. Mati je bila hudo oslabela, komaj da je okrevala. Tedaj ste sedeli z botro nekega dne pred hišo v solnceu — vse to vem seveda le iz botrinega pripovedovanja, ker mi je Bog vzel tudi mater, preden sem začel spoznavati —. Sedite z mojo materjo pred hišo in botra tolaži mater, da bo že vse Bog atko naredil, da bo prav. Pa ji je potožila moja mati, da jo jaz skrbim. Imel sem takrat nekako tri mesece.«

»Kaj pa je otroku?« je vprašala botra.

Ne vem,« je odgovorila moja mati; »saj sem že videla druge dojenčke, a ta moj mali se vede tako strašno čudno. Nič se ne gane, ko ga položim v zibel, ne išče z ročicami, gleda živo, a ne gre za lučjo, ne za menoj; samo glavico vrti kakor bi se čudil, odkod so glasovi, moj glas, ptičje petje, zvonjenje. Kakor da mu je uročeno.«

Ah, kaj mu bo urečeno, sem odgovorila, mi je pravila botra botra nadalje, »trok je otrok kot so drugi, lep in zdrav. Pa sem komaj to izustila, pa bi bila kmalu od groze zavpila. Ozrla sem se po tebi, pa sem videla, da si se zbudil v zibel ob materi in da ti sije solnce naravnost v obličje. Ti pa gledaš z odprtimi očmi naravnost v solnce, pa se ne zakremžiš, ne zganeš se, ne zajoeš. Solnce te ne slepi. Tako sem spoznala takoj, kaj ti je. Planila sem kvišku in se postavila v solnce, da bi bil ti v senci in bi sirota mati še ne izvedela, da si slep.«

Vzklik začudenja se je izvil poslušajočemu direktorju iz ust. Redovnik se je nasmehnil in dejal:

»Zdaj vidite, da je zares čudna moja povest.«

»Pripovedujte, oče Romuald,« je prosil direktor. Oče Romuald je spet povzel besedo.

»Da boste nadaljnje laže umeli, Vam moram kratko podati še sliko kraja, kjer se je vse to in naslednje zgodilo. Mislite si, gospod direktor, rahlo napet laz. Vrh luza je hiša, pod lazom cesta, a pod cesto je globoka struga deroča reke. Kakih sto korakov po strugi navzdol, je lesen most čez vodo. Tik ob mostu pa stoji preprosto kmetiško znamenje Marije, matere sedem žalosti. Tako. Zdaj si menda predstavljate položaj in boste brez truda spoznali in umeli, kar bom zdaj povedal.«

Razno.

Proti kletvini. Ni ga tisti, ki preklinja. Najgršega človeka kakor je bolj se trudijo za odpravo kletvine v Italiji, kjer je ta kuga tako zelo razširjena. V mestih imajo posebne odbore, ki se borijo proti kletvini. Tak odbor je tudi v mestu Verona. Sedaj je pisal vsem kraljem in predsednikom republik, naj se skliče vsako leto enkrat zborovanje vseh držav in naj se tam posvetuje, kako bi se dalo preklinjanje omejiti. Prvi je odgovoril nemški predsednik Hindenburg, in je obljubil, da bo naredil vse, kar bo le mogel.

Za ženske. V Washingtonu v Ameriki je bilo zborovanje žensk z vsega sveta. Gospa Bower je zelo hvalila današnje modo, ki obstoji iz enega samega kosa blaga dol do kolena, in je rekla, da se bodo ženske v tej obleki telesno, duševno in tudi moralno bolj razvile kakor so se prej.

Za tobakarje. Pri Parizu tobakarji vsako leto za stavo kadijo. Vsem dajo enake pipe in enako množino tobaka, potem morajo pa gledati, da jim kolikor mogoče dolgo časa pipa gori. Poleg Francozov so prišli letos na tekmo tudi Španci, Italijani, Angleži in Amerikanci. Zmagoc so prisodili Parizanu Lenoblu, ki je kadil pipico 51 minut in 12 sekund.

Mladci par. Anglež Burrows, 82 let star, se je poročil četrti. Nevesti je bilo 66 let.

Prav ima. Župnik v Brightonu na Angleškem je dobival pisma brez podpisov. Oglasil je na priznani, da bo v bodoče vsako tako pismo nabiral na cerkvena vrata. Prav nobenega takega pisma ni potem več dobil.

Rodbinska izloigra. 15-letno Marijo Salando je oče ozmerjal. Tako si je to vzela k srcu, da si je zaigrala obleko in je na dobljenih ranah umrla. Oče se ni dal potolažiti, ker je bil on kriv hčerkinine smrti; vrgel se je pod vlak, ki ga je raztrgal.

Nepremišljenost. V mestu Charities na Francoskem so šli ljudje ravno k maši, ko je prigrmel dol na trg pred cerkvijo vojaško letalo in se popolnoma razbilo. Pilot je bil takoj mrtev. Bil je to mlad poročnik, ki se je hotel postaviti, in je z višine 800 metrov dol začel delati vratolomne vaje. Ravno ko se je z aparatom okoli obrnil, ga ni mogel več obvladati in je padel na trg.

Barvne trahove-, ogljeni-, poveščeni-, kopirni papir, hektografični zvrtki in druge potrebščine pri **LUD. BARAGA**, Selenburgova ul. 6

AFILIRANI ZAVOD: Banke Čehoslovaških legij v Pragi z njenimi 21 podružnicami v Čehoslovaški ter delniška glavnica od Kč 70.000.000 — ter rezerv. fondom od Kč 30.000.000 — ter vlogami nad Kč 800.000.000.

Dobrovoljačka banka d.d. v Zagrebu podružnica Ljubljana.

Popolno vplačana del. glavnica
Din 5.000.000.—

Rezerve Din 750.000.—

Brzjavi:

„DOBROBANKA“ LJUBLJANA.

Telefona: 5 in 720.

Prevzema vloge na hranilne knjižice in na tekoče račune ter jih obrestuje kar najugodnejše.

Obavlja vse bančne posle najkulantnejše.

FIŽOL vseh vrst, suhe gobe, repno seme, kumno, mravljična jajca in druge pridelke kupuje

Sever & Komp. Ljubljana.

Ceno sporočamo na zahtevo.

Cene zopet padle za 20%!

Kje? Pri čem?

V trgovini

F. & I. Goričar „Pri Ivanki“

LJUBLJANA :: Sv. Petra cesta štev. 29,

kjer se vse letno blago **RAZPRODAJA**, volneno in polvolneno v vseh glavnih barvah, delen, frofir, krep, batist, različna kotenina najbolje vrste, češki oksfordi in cefurji za srajce, hlačevina, platno za rube, cvilnih, odeje v raznih barvah itd. — Naše geslo je: „Mali, a tem večkratni dobiček!“ 1928

Koliko stara hoče biti žena

očeti ona sama s tem, da svoj obraz neguje ali zanemari. Žena ostane vedno mlada, ako rabi **Fellerjevo ELSA-OBRAZNO POMADO**, ki stori kožo v najkrajšem času belo, mehko, nežno in čisto. Za racionalno nego las naj se uporablja **Elsa-pomada za lase!** Enako moški, ki ne želijo biti plešasti! Za poskus 2 lončka za 36 Din, ako se pošlje denar naprej, ali pa 46 Din po povzetju od lekarnarja **EUGEN V. FELLER** v Stabici Donji, Elsa trg 16 — Hrvatska. 7045

PO ZELO ZNIŽANIH DNEVNIH CENAH si lahko nabavite raznovrstno manufakturno blago za ženske in moške obleke ter k temu spadajoče potrebščine, nadalje vseh vrst galanterijo kakor tudi specerijsko blago in železniko pri

R. Rutnerja nasl., Vrhnika

Na zalogi vse potrebščine za šivilje in krojače, katerim dajem popust. — Postrežba točna in solidna.

Kupujejo se suhe gobe

vedno in v vsaki množini ter plačujejo najbolje, kakor tudi kumno, janceh, fižol itd. — Trg. firma: **J. KUŠLAN**, trg. z dežel. pridelki, Kranj, Gorenj.

Vinski sodi se ugodno prodajo radi opustitve vinske trgovine. Transportni sodi 300 do 700 litrov ter hrabni sodi do 7500 litrov. Vpraša in ogleda se lahko pri lastniku Josipa JAVORNIK, Zalna (Visnja gora). 462

Ječmen in rž

v vsaki množini kupuje po najvišjih cenah trdka

Ivan Pestotnik in drug

LJUBLJANA :: Realjeva cesta 3, telefon 948

V Stružah pri Dobropolju na Dolenjskem se proda

pritlična hiša

s podstrešnim stanovanjem, pripravna za vsako obrt. z nekoliko remiščem, za 75.000 Din. Hiša je prenovljena in v najboljšem stanju. — Reflektanti dobe pojasnilo pri **ALOJZIJU KOČMUR**, Ljubljana, Kongresni trg štev. 2. 476

KOKS po ponovno znižani ceni:
Ia. angl. plavčarski trdi koks v kosih, za močne ognje 100 kg Din 110
Ia. nemški plinski mehki koks orebovec 12—30 mm, 100 kg Din 100

— Krasno sortirano blago odlične kakovosti! — Na zalogi tudi Ia. angl. kov. premog 100 kg Din 100.

Priporočila se:

D. Čebin, zaloga koka, Ljubljana, Wolfova ul. 1. l.

Škodove zavode
zastopajo za Slovenijo

Selenburgova ul. 7

Poset inženirja je brezplačno na razpolago.

Najboljši
Bivalni stroj je edino le
Josip Petelinc-a

znanstvenik
Gritzer in Adler
za vodilno, ribi in industriji
Ljubljana blizu veletržnice
Pridi v vsaki trgovini, vsakemu poslovalcu.
Delavnica za popravila
je milo. Telefon 778. Je novo

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Ljubljana, Miklošičeva cesta 10

Brzjav.: Gospobanka.

Račun poslovnega letnega računa se Slovenije št. 11.945

v lastni palači (vis à vis hotela „Union“).

Račun poslovnega letnega računa v Zagrebu št. 39.080

Podružnice: Celje, Džakevo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad K 60.000.000.—, vloge nad K 600.000.000.—.

Daje trgovaške kredite, eskomptira menice, limbaridura vrednostne papirje, daje v najem jelekne shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Amerikanski oddelek: Direktno zveze z ameriškimi bankami. — Urojevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk Državne razredne loterije.